

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy órára 2 korona

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy órára 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilvántartás 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 387.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Kedd, szeptember 8.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: A halálugrás.
A virillisták sérelme.
A színház új szezonja.
Aradi üszietek tűzbiztonsága.
A nevelőnő regénye.
A trónörökös elutasítása.
A gyulai vasúti szerencsétlenség.
A válság eseményei.
A szerb katonai összecsoportulás.
Apróságok Béhm Adolfról.
A visszatartó rendelet kihirdetése.
A trónörökös Aradon.
Kép a jövőből.
Tárcs: Az idegen ifjú. Irta: Pakots József.
Regény-Csarnok: A toltokok kineve. Irta:
Ritt Gyula.

A halálugrás.

Arad, szeptember 7.

A válság immár annyira elmérgesedett, hogy a kibontakozás további náladéka megbetegíti az államrend összes szerveit s első sorban magát az alkotmányosságot fogja semmivé tenni. A helyzetnek ezt a veszedelmességét úgy látszik most már általánosan beismerik elannyira, hogy míg a felség kezdeményezése és vezetése mellett erősködött tanácsstalan tanácsadók is a kibontakozás végső eszközéül a szabadelvűpárt akciójába lépését tekintik. Keserves lecke és megaláztatás ez az udvari politika vezetői és kész szolgálói számára, kik eddig a közlegényszámba menő, ugynevezett táblabírói politikusokat vagyis plebs-et kutyába se vették; úgy vélték, nélkülök is megőrizhetik az alkotmányosság látszatát abszolút kormányzá-

sukban s legfőkébb a körükből kinevezett valóságos belső titkos tanácsosokkal tesznek úgy, mintha helylyel-közzel az ő véleményükre is kíváncsiak volnának. Most a soknyelvű és tulontul okos urak beismereni és érezni kénytelenek bölcsességüknek azt a hiányosságát, hogy csak épen magyarul nem tudnak beszélni, különösen pedig magyarul nem tudnak gondolkodni. Jövel te jó magyarom, mondd meg hát te magad, hogy tulajdonképpen mi a bajod, miért bekétlenkedel és mit akarsz voltakép, hisz a te bőrödre megy. Három évtizede még baj nem volt, ugyanis csak látszat szerint kormányoztad az országot, most, hogy baj van, mutasd meg, hogy csakugyan értesz hozzá.

És a még mindig tétovázó, a még mindig ingadozó többség, a történelmi multtal dicsekvő guvernementális párt, vonakodva bár, de kénytelen beleugrani a szokatlan szerepbe, a melyről nem tudja, melyikök s hanyad magával kerül az ellenzékbe s meddig lesz kénytelen annak keserű kenyereit enni. Azért is huzódnak a nagy ugrástól legjobban az Apponyi gróf táborával átjött nemzetiek, akik 4 év óta nagyon is megszerették a husos fazekak közelét és sehogy se szeretnének az ellenzékiség sivatagába vissza szorulni.

Sajnáljuk őket, de tovább nem állhatják útját annak, hogy a szabadelvű párt elé ne kerüljön ez a kérdés: „Mi a véleménye a helyzetről a kép viselőhöz legilletékesebb tényezőjének, a többségnek? A nemzeti követelmények mily mértékét tartja elegeteknek ez a többség? Hogyan és mi-

lyen sorrendben tartja azokat megvalósítandóknak? „Mert már tudjuk körülbelül, mily engedményekre hajlandó a király, hallottuk Széll Kálmánnak sovány és üres ígéretekből álló programját, ismerjük Apponyi titkos memorandumát, a melynek pontozataiból már egy jó csomót lemagyarázott; láttuk és hallottuk Khuen-Héderváry gróf kitéréseit és kertelő kijelentéseit, Tisza István és Andrássy Gyula grófok intranzigens, merev álláspontját; látjuk, — mert nyiltan és 8 havi obstrukció szapuló vizétől eléggé érthetővé mosottan áll előttünk — az obstrukciós függetlenség követeléseit; de tudjuk, hogy Körber, sőt Vilmos császár hogyan gondolkodik a válságról... Csak azt az egyet nem tudjuk, hogy a többség, a szabadelvű párt, melynek hatalmába adatott a kormányra vállalkozó megbízottat támogatni, emelni, vagy elejteni, hogy ez milyen engedmények árán látna lehetők a kibontakozás akcióját sikerrel megkezdhetni?

Valószínű, hogy ez a megnyilatkozása a szabadelvű pártnak — már a miképen ő most létezik és él, azaz hogy teng — halálát jelentené. Kiválnának közülök az aulikusok és azok, akik mindig és mindenki után készek a hatalom zászlaját követni s kiválnának azok, kik a nemzeti zászlót csak klerikális szegélylyel fogadnák jelvényül. De kiválnék egy egészséges államalkotó tényező is, kormánypárt vagy ellenzék, a viszonyok szerint. Ez volna az a párt, melyet a nemzet, mint az ő érdekeinek és aspirációinak képviselőjét, előbb-utóbb paizsára emelne s őt

Az idegen ifjú.

Irta: Pakots József.

I.

Az aranycsináló a várcs végén lakott egy várszerű, tornyos házban. A ház különös építmény volt. Földszintjén sem ablakok, sem ajtó, csak emeletnyi magasságban volt bevágva a vastag kőfalba néhány szelelőlyuk és egy alacsony, széles vasajtó. A szelelőlyukakat is vaskosarak fedték s a házba csak úgy lehetett bejutni, ha előbb felülről leeresztették az összecsukszó és kinyitható keskeny falépcsőt.

A különös építmény ónémet fedeléből messze kiugrott egy karcsu torony, amelynek fedele nem volt, hanem vízszintes ajtóval záródott. A torony tetejét korlátok szegélyezték s korlátok mögött gyakran feltűnt a különös ház különös lakója, az aranycsináló.

A városban sok titokzatos dolgot beszéltek az aranycsinálóról. Biztosan tudták, hogy összeköttetésben van az alvilágiakkal, akik a föld megoivadt mélyéből vedrekkel hozzák fel a folyó aranyat, amelyet ő aztán kemény ércnek dolgoz föl.

Az aranycsináló mindezekről a mesékről tudott és mosolygott.

— Az emberek ostobák! — mondotta valakinek és ez a valaki a lánya volt.

A rut arcu, zöld szemű aranycsinálónak ugyanis gyönyörű szép leánya volt. Aranyhaja volt a leánynak, égszínkék szeme és hajnalpiros arca.

— Gertrud, — mormolta eltűnődve az aranycsináló — ma mennyit osztottál ki az ostoba emberek között?

— Tíz aranyat! — felelte a leány.

— Jól van. Holnap ugyanannyit adhatsz.

Az aranycsináló leánya boldogan ugrott az apja nyakába és megcsókolta annak pergament-szerű, sárga arcát:

— Oh, milyen jó is vagy te, édes, bölcs apám!

II.

Hánasz, az aranycsináló közönséges uzsorás volt. Ezek hosszú során át csalta-lopta a könnyelmű embereket s mikor már annyi vagyont harácsoló össze, hogy akár száz embert is gazdaggá tudott volna tenni belőle, visszavonult. Az öregsége is kényszerítette már a pihenésre. Es Hánasz, az uzsorás az ország másik végébe költözött a várszerű, tornyos házba, amelyet saját tervrajza után építtetett fel.

Itt nagy magányosságban, a tétlenség unalmában Hánasz kintő érzések fogták el. Más társasága a lányán és önmagán kívül nem volt, s míg a lányát bálványozta, a saját társaságát igen rossznak találta. Egész életén át nem volt

ideje arra, hogy önmagával foglalkozzék, s most hogy pihenőre tért, minden fenntartás nélkül állapította meg önmagáról:

— Közönséges örmény gazember vagyok, s ha nem a saját bőrömről volna szó, hát egyszerűen felakasztanám magam.

Később, hogy jobban elmerült önmagában, őszinte buval sohajtotta:

— Sohase jutok a szentek társaságába!

Ez a gondolat már majdnem beteggá tette. Tisztán látta, hogy a számára egyedül lehetséges földöntúli kvartély a pokol s a poklot nagyon kényelmetlen helynek ítélte. Gyermekkorából emlékezett egy képre, amely apjának, a szent és jámboréletű örmény korcsmárosnak hálószobáját díszítette. Ez a kép a poklot ábrázolta. Jajgató emberek sütek ott nyárson, vagy fűttek nagy üstökben. Az aranycsinálók ludbőrös lett a háta, ha erre gondolt és elhatározta, hogy rászedi a pokol fejedelmét, Belzebubot, aki nagy könyvében már bizonyára nyilvántartja őt.

— Pénzzel mindent meg lehet csinálni, — gondolta Hánasz és számításokat csinált. Kiszámította, hogyha minden nap tíz aranyat jótékony célra ad, ez épen kamatait teszi ki rengeteg vagyonának. A tőke tehát szerzetlen marad. Fent, az égben pedig szépen bevezetik majd a főkönybe a tíz aranyat s mire az ördög érte jönne, már tele van írva a mennyország

támogatásával a valódi magyar nemzeti politika megvalósítására képesítendő.

A halálugrást tehát meg kell tenni. Eleget élt a mostani kormánypárt, sőt túlélte magát és multjához méltóbb halála nem lehet, mintha a hon üdvéért indított elvi harcban emészti föl önmagát. Ugyan tűz lesz ez rá nézve, mely őt a hamvaiból új életre fogja támasztani.

Ezt a honmentő áldozatot egyenesen követeli a párttól a haza üdvé s az alkotmányosság érdeke. Kétségtelen ugyanis, hogy azok, kik az *egységes* Ausztriának az abszolutizmus alapján való visszaállítást akarják, ezt az alkotmányosságnak csődjétől remélik. Ez a csőd a birodalom osztrák felében már rég beállott és most *Szell* ur, a magyar *Taaffe*, a mi parlamentáris viszonyainkat is csődbe kergette. A derék urak egyébre se várnak, mint arra, hogy a teljessé vált anarchia a katonai diktatúrát kívánatosá, sőt elkerülhetetlenné tegye. Ezt mutatja az is, hogy bizonyos oldalról a kibontakozást szándékosan huzzák-halasszák. Hogy tervük előbb-utóbb kudarcot vallana, az valószínű, de hogy ez a szükségképen felidézett reakcionárius fordulat mibe kerülne a nemzetnek, arról a képzelet sem alkothat teljes képet.

Ez az anarchikus állapot és annak következménye szükségképen beáll, ha a nemzeti visszahatást egy kis csoport ellenzéki ember képviseli, mert ezeknek a parlamenti forradalom jellegét viselő ellentállásuk a törvénytelen lépések megtételét az ország üdvének utolsó elkerülhetetlen, szükséges eszközüül tüntetné fel. Ellenben, ha a *parlamentis többség* vállalkozik tolmácsául a nemzeti követeléseknek, ha ez szabja meg a közóhajhoz képest a kibontakozás föltételeit s ő tüzi ki annak útját, akkor nem egy kis obstrukciós ellenzéki csoport, hanem az egész törvényhozás, tehát az egész ország fog a nemzeti követelmények érdekében harcolni s akkor ennek a harcnak szükségképen *alkotmányosan és a nemzet javára* kell majd eldőlnie.

Nincs mit várni, az utolsó augur tudománya is csufot vallott, a király ismét el készül körünkől, a helyzetet tovább bo-

nyolítják és rontják, a hadsereget úgy szervezik, hogy az ujoncozás elmaradásának hézagai kitöltessenek. Az udvar készül beilleszkedni az ex-lexbe, s hogy ez mit jelent és mire vezet, azt mindenki beláthatja.

A virilisták sérelme.

(Indítvány egy minisiteri rendelet ellen.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Arad, szeptember 7.

Az ideigleg leg több adótfizetők sérelméről van szó, nevezetesen pedig azok sérelméről, akik nincsenek ugyan a megállapított létszám keretén belül felvéve a törvényes listába, de az idén már alapos reményük volt arra, hogy a jövő évi névsorban szerepelni fognak s mint ilyenek Arad törvényhatósági bizottságának tagjai is lesznek.

Közbejött azonban az ex-lex állapot s ennek következményeképpen egy belügyminisiteri rendelet, amely nemrég érkezett le a törvényhatóságokhoz s ezek között Arad városához is, amelyben a miniszter arra utasította a központi választmányokat, hogy a virilisek összeállítását a mult évi adólisták alapján eszközöljék.

Az világos dolog, hogy nem a multban leg több adótfizetők jogosultak arra, hogy a névjegyzékben szerepeljenek, hanem ellenkezőleg azok, akik jelenleg viselik a leg több közterheket. Ez felel meg a virilizmus eszméjének és a törvény világos rendelkezésének, amelylyel ugyancsak alapos ellentétben áll az a bizonyos minisiteri szükség-rendelet. Mert nemcsak a jog, hanem a méltányosság is azt kívánja, hogy a virilis jogokat minden évben az gyakorolja, aki ugyanakkor a leg több adót fizeti.

Ez az elégtelenség, amely az említett minisiteri rendeletben foglalt intézkedésen alapul s egy beadványban kifejezést nyert Nagyvárad város törvényhatósága előtt, melyhez *Sarkadi Lajos* dr. bizottsági tag indítványt adott be, s ebben arra hívja fel Nagyvárad törvényhatóságát, hogy *tagadja meg a rendelet végrehajtását*, s erre szólítsa fel a többi társ törvényhatóságokat is.

Ezzel az érdekes indítvánnyal Nagyvárad város e havi közgyűlése fog foglalkozni.

TÁVIRATOK.

Oroszország és Japán.

London, szeptember 7. A Timesnek jelentik Pekingből e hó 4-éről: A Japán és Oroszország között létrejött megegyezések jelei, ambátor talán hivatalosan tagadják a megegyezések létezését, oly nagy határozottsággal tartják magukat, hogy nem maradhatnak figyelmen kívül. A japán követ állítólag az orosz külügyminiszternek augusztus 12-én átnyújtotta a memorandumot, amely azokat a javaslatokat tartalmazza, melyek a Manduriában szerzett jogokra vonatkozó kölcsönös megegyezéseket és a betartandó határozmányokat illetik. Mindegyik hatalmasság meg fogja jelölni jogait, mindegyiknek jogában lesz vasutjait őrizni és a zavargások elnyomására a maga hatalmi szférájába csapatokat kiküldeni, a melyeket azonban a rend helyreállítása után vissza kell vonni. A Times ezenkívül egy Tokióból e hó 4-éről táviratot közöl, amely azt mondja, hogy ott hivatalos valótlannak jelentik ki azt a jelentést, hogy az orosz-japán tárgyalások alapja az, hogy Japán elismeri Oroszországnak a Manduriában szerzett jogait, míg Oroszország elismeri Japán érdekeit Koerában. Azt a tényt, hogy a tárgyalások folynak, elismerik, de kijelentik, hogy a tárgyalásoknak főntebb vázolt alapja messze eltér az igazságtól. Japánnak Koerában való jogait Oroszország már az 1898-ik évi jegyzőkönyvben elismerte.

A színház új szezonja.

(Programm. — A szintársulat névsora. — Új bérlet.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Arad, szeptember 7.

Három hét múlva megkezdődik Aradon a színház téli szezonja, melyre ma bocsátotta ki *Zilahy Gyula* színigazgató bérleti felhívását s kapcsolatosan a társulat névsorát.

Bevezetőül rövid általános programot ad az igazgató a következőkben:

A drámai színműirodalom különböző fajaihoz tartozó kiváló hazai és külföldi műveket ugyszintén az operette újdonságait, a népszínművek közül a legjobbakat előadásra megszervezén, módomban fog állani, a nagyérdemű közönség minden igényeit kielégíteni. Az operaelőadásokat illetőleg az idén is követni fogom a mult évben e téren elért sikereket, hogy a vidéken az opera előadások tekintetében továbbra is az aradi színpad legyen az első.

Főszület helyeztem arra, hogy az előadások művészi nivója emeltessék és hogy úgy a páros, mint a páratlan számú bérletű közönség kivánsága egyaránt kielégítésre találjon. Ezeket

főkönyvének lapja és Belzebub inasa hosszú orral távoznék.

Az aranycsináló nagyon megörvendett az ötletének és azonnal tiz aranyat adott leányának, hogy ossza szét a szegények között.

III.

Történt pedig, hogy a városba, amelynek végén az aranycsináló is lakott, egy ifju jött. Agról szakadt külsejű, nagyhangú ifju volt, aki az utcán megállította az embereket és szidta, káromolta őket.

Az emberek, akiket az idegen ifju így szidalmazott, először haragra indultak és meg akarták kövezni, de aztán, amint tovább hallgatták, lecsillapodtak és szegyenkezve sompolyogtak el mellőle.

A városban pedig furcsa dolgokat beszéltek az ifjuról. Mondották, hogy a vesébe néz és mindenkinek kiforditva látja a lelkét. A város eszének, a sánta szürszabónak, aki valamikor irodaszolga volt a nagyvárosban, ezt mondta az idegen ifju:

— Olyan a lelked mint egy rossz ködmén. Csupa ringy-rongy fölt van rajta. Hát olyan szabó vagy te, aki még új ruhát se tudsz varrni a lelkednek?

A köszörűsnek a piactéren ezt kiáltotta: — Hát azt a sok rozsdát mért nem köszöröld már ki a lelkeden?

A harangöntőhöz így szólt:

— Tudsz is te harangot önteni! Nem hallod, hogy a lelked harangja milyen üresen kong?

Hanem a lezvakmerőbb volt, amit a városbírónak mondott:

— Te törvényeket irsz, azt mondják. Hiszen még irni sem tudsz. Egy betű nem jó ki a pennából anélkül, hogy föltöt ne fröcscsents vele a lelkeden!

A szabadszáju, idegen ifjutól ezekután nagyon félték a városban. Hánoszt, az aranycsinálót, amikor a leányától hallotta, hogy az idegen ifju milyen kemény dolgokat mondogat az embereknek, kíváncsiság fogta el, hogy vajjon neki mit mondana. Fölment hát a magas toronyba és onnan nézte messzeiátóval, ha nem láthatná-e meg az ifjut. Nem kellett sokáig várakoznia. A dombok mögöl egyszerre csak cigánykereket vetve tünt föl az ifju. Az aranycsináló, amikor meglátta a furcsa alakot, aki lábain és kezlein úgy vetette át magát, mintha szélmalom volna, kacagott. Az ifju megállott és felkiáltott hozzá:

— Mit kacagsz, te vén gazember! Talán nevétségesnek találasz? Hát nem vagytok sokkal nevétségesebbek ti, akik egy egész életet át vetitek a fejeteiken át a cigánykereket, csak hogy egy két fillért kolduljatok ki a sorstól? Az aranycsinálók leasett az álla. A bátor és különös hang megdöbbsentette.

— Kt vagy te és honnan jössz? — kérdezte.

— Én mindig veled vagyok! — volt a válasz. — De murmutér természetem van és sokat alszom, olyankor nem látsz.

— Ettől a felelettől ugyan nem lettem bölcsebb, — gunyolódott az aranycsináló.

— Ezer szerencse! Mert ha bölcse volnál, rögtön belátnád, hogy hasztalanul éltél eddig és levetnéd magad a toronyból.

— Te tetszel nekem, — kiáltotta le az aranycsináló, — diskuráljunk hát!

— Ohó, komám! Ha beszélni akarsz, gyere le. En nem nyujtogatom fölfelé a nyakamat mint a gém, egy ilyen öreg varangyért.

Az aranycsináló megindult a mezők felé és mély beszélgetésbe merült.

— Te nagyon rossz embernek hiszel engem, — kezdte az aranycsináló. Szeretném bebizonyítani, hogy nincs igazad.

— Ne bizonyíts! — felelte az ifju tréfásan. — Csak azt bizonyitanád azzal, hogy nagyobb gazember vagy mint, ahogy magad is hiszed.

— Tagadom! — mondotta az aranycsináló ingerülten. En sok jót cselekszem. Minden nap tiz aranyat adok a szegényeknek. Ha szegény vagy, neked is adok. Akarod?

Az ifju mosolyogva legyintett a kezével. Aztán egy mogyorófabottal végigverdeste az utszéli bokrokat és dudolni kezdett.

— Hm, te jótékony vagy! — mondotta aztán gondolkozva. — No, jó!

pedig úgy véltem elérhetőnek, hogy változatos műsor összeállítását, az újdonságoknak mielőbbi színrehozatalát, stilszerű és méltó kiállítást tetszetős díszletezést kifogástalan összejátékot tűztem ki célomul. Művész személyzetemet, amely már a múltban is szerencsés volt a közönség elismerését kiérdemelni, ugyszintén kar-személyzetemet zenekaromat jelentékenyen megerősítettem.

A *szintársulat névsora*, a melyben előfordult változásokat esetenként közöltük, a következők:

Igazgató-főrendező: Zilahy Gyula. *Titkár:* Békés Gyula. *Rendezők:* Polgár Sándor, Könyves Jenő, Mariházi Miklós. *Karnagy:* Orbán Árpád. *Kartanító:* Grasponner Antal. *Zenekar-igazgató:* Mülhaus János. *Gazdasági főnök:* Győre Alajos. *Szűz:* Borsody József. *Ugyelők:* Keleti Márton és Szabó Sándor.

Eldadó színészek: Almácssy Lola, vigjátéki szubrett; Bejczy György, opera és operette tenor; Békéssy Gyula, opera, operette és népszínmű bariton; Békés Gyula, jellemszínész; Bónis Lajos, fiatal hős és lírai szerelmes; Csizságházi Etel, drámai anya; Füredi József, operette buffo, komikus; Fóti Frida, naiva, operette és vigjátéki szubrett; Gazdy Aranka, fiatal hősnő, szende; Göcz Aranka, drámai szende, társalgási; Győre Alajos, apaszínész; Juhász Sándor, operette bariton buffo; Juhay József, segéd-szerelmes; Kaffkáné Hegyessy Mari, a budapesti Nemzeti színház művésznője, drámai hősnő; Karácsonyi Mariska, népszínmű és operette énekesnő; Könyves Jenő, hős és jellem; Pajor Ágnes, operette és vigjátéki komika; Polgár Sándor, opera és operette buffo, komikus; Rózsa Lili, operette-szubrett; Répássy Gusztó, opera és operette énekesnő; Rába István, segéd-színész; Szilassy Juliska, naiva; Sarkadi Aladár, operette- és szalonkomikus; Szabó József, opera és operette bariton, szalon színész; Zilahy Gyuláné, opera, és operette énekesnő; Zilahy Gyula, szalon komikus, bonvivánt.

Karszemélyzet: Abai Gyula, Bérczi Mari, Csepreghy Irma, Csiszár Róza, Csomafái Mari, Dobozy Jozefin, Göcz Ilona, Hajnal Ilona, Kertész Kata, Keleti Márton, Kiss József, Lászi Etel, Mihajlovics Hajnal, Miklóssy Mariska, Nyitray Sándor, Nyitray Gergely, Pápai József, Réthy István, Szabó László, Szabó Sándor, Szabó Dani, Szalai Teréz, Tájkeri Ida, Tóth Lajos, Ungváry Vilmos.

Egy parasztasszony jött velük szembe az úton. Falusi kofa volt, aki a hátán nagy puttonban almát vitt be a városba. Az idegen ifju, amikor a kofa mellett elhaladtak, nagy ügyességgel kicsent egy almát a puttonból és jóízűen kezdte enni. Az aranycsináló megbotráncozott.

— Nem szégyenled magad? Meglopni ezt a szegény paraszt asszonyt!

Az ifju kacagott. Jóízűen rága le az alma kövér, zamatos husát s a csutkáját megtartotta. Ekkor egy apró meztelű fiucska szaladt feljűk. Szurtos, poros volt a gyermek ingecskéje s az arcán meglátszott, hogy a sok ug-rándozástól megéhiült. Az ifju eléje áll:

— Te gyermek, akérod ezt a csutkát?

A fiucskanak kigyult a szeme és kis kezével mohón kapott az almamaradvány után.

— Kösönöm, bácsi! — mondta aztán há-lasan és a következő pillanatban vidáman fu-tott el zsákmányával, amelyet apró, fehér egér-fogaival csámcsogva rágsált.

— No látod, — mondta az ifju az arany-csinálónak, — ez a te jótékonyságod is.

Az aranycsináló megrázkódott és féltéken-bámult az ifjura.

— Ki vagy te? — kérdezte ujra.

Az ifju ásított egyet és csöndesen mondta:

— En az emberek lelkiismerete vagyok:

Aztán ledőlt az árok szélre és elaludt.

A *zenekar* huszonnégy tagból áll, s ope-ráknál tíz taggal megerősítettik.

Műszaki személyzet: Fővilágosító: Kley Lajos, egy segéddel. Fodrász: Gruber István, három segéddel. Dizmester: Ködbám Károly, 12 díszítővel. Zsinórmester: Golomety István. Kellékes: Kulcsár Jánosné, 2 segéddel. Főruha-táros: Horváth Ferenc, 2 segéddel. Szerep-osztó: Kreis János. Portás: Perge László. 10 jegyszedő, 8 helyrutogató, 2 ruhatár kezelő, 2 szolgál.

A *bérlet* október 1-én kezdődik, s 200 elő-adásra, illetve 100 páros vagy 100 páratlan előadásra szól. A bérleteket Gonda László színházi pénztáros eszközli. A bérlet feltételei a következők:

A bérlet három részletben fizetendő és pe-dig: az első részlet a bérletjegy átvételekor, a második részlet december első napján, a harmadik részlet február hó első napján. A bérlet annak lejártáig fel nem bontható. A régi bérlet helyei szeptember 20-án déli 12 óráig fentartatnak, azontul mások igényei fog-nek kielégített. A színidény kezdődik októ-ber elsején. A bérlet iránt intézkedni lehet f. év szeptember 8-ától kezdve délelőtt 10 órá-tól 12 óráig és délután 3 órától 5 óráig. Gonda Lászlónál a színházi pénztárban.

A nagypáholy ára 200 előadásra 2240 kor., 100-ra 1120 kor., nagy közép-páholy az első emeleten 1960 és 980 kor., alsó vagy emeleti páholy 1680 és 840 kor., másodemeleti pá-holy 840 és 420 kor., támlásszék a 0., 1., 2., 3 sorban 420 és 210 kor., támlásszék a 4., 5., 6., 7. sorban 386 és 168 kor., támlásszék a 8., 9., 10., 11., 13. sorban 280 és 140 kor.

Színlap-bérlet egy évre 4 kor. Színlapra Gonda László pénztárosnál lehet bérelni.

Aradi üzletek tűzbiztonsága.

(A közigazgatási-bizottság üléséből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 7.

A fővárosi tűzkatasztrófa nyomán követke-ző tűzbiztonsági intézkedések ma a város köz-igazgatási bizottságát is foglalkoztatták. Urbán Iván főispán kivánt hatósági intézkedéseket arra, hogy hasonló tűzkatasztrófák itt Aradon elő ne fordulhassanak az üzlethelyiségek célsze-rültlen, esetleg szabályellenes építése miatt. E célból már érintkezett *Institóris* Kálmán pol-gármesterrel s kifejezte előtte azon kívánsá-gát, hogy az üzletek vizsgálatára a hatóság nagy gondot fordítson. Tudomására hozták, hogy van Aradon egy üzleti raktár, melyben állandóan nagy mennyiségű petroleum áll fel-halmozva s ő intézkedett, hogy az erre vonat-kozó hatósági szabályrendelet ott is szigoruan alkalmaztassék. Kívánja, hogy annak az aradi áruháznak építését és berendezését, melynek emeleti helyiségei is vannak, tűzrendészeti szempontból vizsgálják meg, s a megfelelő ki-járat és esetleg elégtelen számú vízcsapok pó-toitassanak. Indítványozza, hogy az aradi üz-lethelyiségeket, ezek berendezését a kapitányi hivatal tűzrendészeti szempontból a legnagyobb szigorúsággal vizsgálja meg, a közigazgatási bi-zottságot pedig kéri, hogy előterjesztését tegye magáévá. (Helyeslés.)

Institóris Kálmán polgármester bejelenti, hogy a főispán megkeresésére már meg is biz-ta a főkapitányt e vizsgálatok szigoru megtar-tásával s ezek részben már meg is történtek. Az az áruház, amelyre a főispán célzott, nem tűzveszélyes. Egyébként *Setankovits* Milos tűz-oltófőparancsnokot is utasította arra, hogy tűz-rendőri szemlét tartson az aradi kereskedések

helyiségeiben s a tapasztalt hiányokról tegyen írásbeli jelentést.

A közigazgatási bizottság egyhangulag ma-gáévá tette a főispán előterjesztését s tudomásul vette a polgármester jelentését is.

Az ülésen Urbán Iván elnöklése alatt jelen voltak: *Institóris* Kálmán polgármester, Var-jassy Lajos gazdasági tanácsos, Farkas Győző kir. pénzügyigazgató, Reicher Károly főügyész, Lócs Rezső gazdasági tanácsos, Pozsgay Lajos főorvos, Lehrmann Viktor kir. ügyész, Péterfy Andor az államépítészeti hivatal képviselő-je, Vannay Gyula aljegyző, Kellner György ál-latorvos szakelőadók, a bizottság tagjai közül: Bing Vilmos, Hegedüs László, Müller Károly, dr. Múlek Lajos, Ottenberg Tivadar, Péterfy Antal, Robitsek Ágost és dr. Steinhardt Mór.

A nevelőnő regénye.

(A kosaras asszony karmal között.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 7.

M. Ilonka ennek a regénynek a hősnője, aki a temesmegyei nagy-predisrei szülői házból Versecre került nagynénjéhez, hogy egy kis városi levegőt szivjon. Ez azonban megártott az ábrándos természetű gyerekleánynak, mert csakhamar halálosan szerelmes lett egy ottani honvédhadnagyba, aki szintén megszerette a szép kis leányt. Boldogságuknak azonban csak-hamar vége lett, mert amikor komolyan kezd-tek foglalkozni a jövővel, be kellett látniok, hogy jó vége aligha lehet szerelmüknek, mert nemcsak, hogy kaució nincs, de ugyszólván egy krajcárnyi vagyunka sincs, s a hadnagy ilyenformán nem nősülhet.

Az lett volna most a regény megszokott folytatása, hogy a hadnagy leteszi a csákót meg a kardot és elmegy irnoknak, és addig nyomorognak a havi harminc forintból, amíg kölcsö-nösen kiábrándulva egymásból, fásult lélekkel huzzák az élet súlyos igáját. De nem így történt. A fiatal hadnagy mégis szebbnek találta a király csákóját, zsinóros attiláját, mint M. Ilonka sötétkék szemét.

Férfias bucsút vett a lánytól, megmagya-rázva neki, hogy bizony vannak esetek, amikor jobb, ha a fejével gondolkodik az ember, mint a szívével, és hogy van még a világon de-rék fiatalember elég, férjhez mehet még az ő kis barátnéja.

M. Ilonka azonban nem viselhette el a vá-lás fájdalmát. Egy perczig sem akart tovább időzni abban a városban, ahol első csalódása érte; haza sem mehetett szülőihez, mert szé-gyelte volna ismerősei előtt, hogy „visszament a parti”. Elhatározta, hogy szembeszáll az élet-tel; elkerüli a férfiakat és a maga embersé-géből keresi meg kenyerét.

Nagynénjének megtetszett a lány terve, és beszélt is egy állásközvetítő asszonynyal, aki éppen Versecen járt, hogy uri magyar csalá-dokhoz német nevelőnőket keressen. Legalább ezt hitette el mindenkivel, és Ilonkával is, aki szívesen egyezett bele abba, hogy egy szegedi előkelő családhoz kerül nevelőnőnek. Egy bizo-nyos „Viki néni” volt az állásközvetítő asszony neve. Ha Ilonka nagynénje úgy tudta volna, mint a szegedi rendőrség, hogy ki az a Viki néni, dehogy bizta volna gondjaira a szegény kis lányt.

Vagy tíz nap is eltelhetett, hogy Ilonka Viki néniel elutazott Versecről, és nagynénje hiába várta levelét Szegedről, noha megígérte, hogy rögtön ír, mihelyest ideér és elfoglalta ál-lását. Az eltűnt leány nagynénje végre is nem tehetett egyebet nyugtalanságában, mint hogy a szegedi főkapitányságra irt egy panaszos le-velet, amelyben elmondta, hogy unokahuga egy Viki néniel nevezett asszonynyal Szegedre

jött, hogy majd itt nevelőnő lesz, mindeddig azonban nem adott életjelt magáról.

A rendőrség, amint megtalálta a Viki néni nevét a levélben, rögtön tisztában volt azzal, hogy a szerencsétlen kislány valószínűleg *áldozatul esett Viki néni ocsmány üzérkedésének*. Mert tudni kell, hogy ez a Viki néni általánosan ismert *kosaras-asszony*, akinek hasonló sáfarkodásai miatt már nem egyszer gyűlt meg a baja a törvénnyel. A rendőrség nyomban keresésére indult az eltűnt M. Ilonkának, de sem őt, sem a Viki nénit nem sikerült megtalálnia.

TANÜGY.

(—) A felsőbb leányiskolai beiratások az internátusi irodában, Hasszinger- és Rákóczi-utca sarkán, a Porter-bazári átjáró háznak Hasszinger-utcai kapujával szemben, I. emeleten tartanak.

(—) Tanítói kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Risener* Károly oklevelével a világosi állami elemi népiskolához rendes tanítóvá kinevezte.

A trónörökös elutazása.

(A hadgyakorlatok vége.)

— Az *Aradi Közlöny* kiküldött tudósítójától. —

Temesújfalun, szeptember 7.

Ma délelőtt kilenc órakor végigharsozott a Temesújfalun mellett húzódóombok között a kürtszó, amely a *délmagyarországi hadgyakorlatok befejezését* hirdette. Ma már megkezdődött az elvonulás a jätékháboru teréről; a katonás napoknak vége van. Holnap már csak a hadgyakorlatok fővezetősége s a tábornokok lesznek Temesújfalun, a kikkel *Beck* báró, a vezérkar főnöke a hadtestgyakorlatok megbeszélését tartja.

Ferenc Ferdinánd trónörökös délelőtt tíz óra 15 perckor *elutazott Temesújfaluról*. Elmondható, hogy azon öt nap alatt, amelyet a jövendő király itt töltött, igazi rokonszenvet, népszerűséget kellett, a hadgyakorlatok során pedig megnyilatkozott benne a humánus, szívvel érző, katonáit szerető hadvezér. Az utolsó napon *másfél órával hamarabb adott parancsot a lefuásra*, hogy a katonák ne szenvedjenek tovább a hőségétől.

A trónörökös elutazásáról s a hadgyakorlatok utolsó napjáról s a vasárnapi eseményekről kiküldött tudósítónk a következőket jelenti:

A trónörökös miséje.

Mária Anna Ferdinanda főhercegnő sirjánál, a temesújfalusi egyszerű, fehérre meszelt templomban misét hallgatott vasárnap délelőtt *Ferenc Ferdinánd* trónörökös, a Temesújfalun időző katonai méltóságokkal s a vezérkar tagjaival.

A temesújfalui nép már nyolc óra előtt összecsdült a templom körül. Ünneplő feketébe öltözött sváb paraszt emberek, gondosan fésült nők, a templom bejárata előtt pedig, takaros sorfalat alkotva, fehér ruhás leányok, virágot tartva a kezükben.

A polgári közönség soraiba lassankint belevetül az uniformis. Lassanként megjelennek az attasék. A török attasék, a románok, s a japáni nincsenek itt, mert más hiten vannak, ellenben megjelent az orosz, aki szintén nem katolikus.

Azután az uniformisok között néhány császárcsapat is látható. *Molnár* Viktor dr. főispán *Kabdebo* Gergely alispán, *Prepeliczay* főszolga-

biró, *Pethő* János temesvári posta-főigazgató, *Zselénski* Róbert gróf nejével és özv. *Károlyi* Viktor grófnéval. A megjelentek között van *Altörjay* csendőrezredes, csendőrkerületi parancsnok.

A templom oltára körül vastag szőnyegek borítják a padló-köveket. Az oltártól jobbra piros plüssel bevont szék a trónörökös részére. Baloldalt hat padosor van a katonai előkelőségek részére fenntartva, a jobboldali első padok *Zselénski* gróf és családja, továbbá a polgári notabilitások részére. A templom gazdagon föl van díszítve virágokkal.

Kilenc órakor érkezett a templom elé *Ferenc Ferdinánd* trónörökös, *Gelb* alezredes és *Rémy* sorhajóhadnagy segédtisztek kíséretében, udvari fogaton. A templom bejáratától a kocsi-utig szőnyeg vezetett; a trónörökös azon haladt a templomba, miközben a fehér ruhás leányok virágot hintettek elébe. A templom előtt várakozó közönség hosszasan éljenezte a főherceget; a mikor pedig a kocsi megérkezett, a templom harangjai megkondultak.

A bejárat előtt *Hold* Adám plébános a szenteltvíztartóval, ministráns gyerekek kíséretében várta a trónörökösöt; a plébános elébe tartotta a szenteltvíztartót, a mire a trónörökös a szenteltvízzel keresztet vetett és sapkáját levéve, előre ment s helyét elfoglalta, a mire a katonai és polgári notabilitások követték.

A mise fél óráig tartott. A trónörökös áhitatosan imádkozott a kapcsos imakönyvből, amelyet *Rémy* sorhajóhadnagy hozott utána.

A mise végeztével a trónörökös a szentélybe ment, ahol *Mária Anna Ferdinanda* főhercegnő fehér márvány síremléke áll. A trónörökös hosszasan nézte a sírkő latin feliratát, azután megkérdezte *Hold* Adám plébánost, hogy mikor jött Temesújfalura a főhercegnő, mi volt az oka, — hogy ide jött és mikor halt meg.

A plébános erre néhány szóval elmondta a főhercegnő történetét; elmondta, hogy a főhercegnő beteg volt, s a napoleoni háborúk zavarai elől Temesújfalura huzódott, ahol a kastély ura, *Lovász* Zsigmond gróf az udvarnak igen kedves embere kastélyába költözött, de néhány hónapi szenvedés után meghalt. Azt is elmondta, hogy a síremléket *V. Ferdinánd* állíttatta. Majd hozzátette:

— O felsége gondoskodik arról, hogy évente a templomban misét mondjanak az elhunyt főhercegnő lelki üdvéért.

A trónörökös érdeklődéssel hallgatta végig mindezeket, azután *Beck* báró vezérkari főnök, *Windischgrätz* herceg csapatfelügyelő, *Webecker* szertartásmester és *Hold* plébános kíséretében lement az oltár alatt levő kriptába, ahol *Mária Anna Ferdinanda* főhercegnő koporsója áll. Az ércoporsó fölött már el volt helyezve a trónörökös hatalmas koszorúja: sárga tearózsa, fehér tubarózsa és babér, piros-fehér szalaggal (a Habsburg-család színei) minden fölírás nélkül.

Itt körülbelül öt percig időzött, miközben *Hold* plébános még egyet-mást elmondott a nevezetes sírról, ezután föl jött s az orgona hangjai mellett kiment a templomból.

A bejáratnál találkozott *Kenessey* István huszárszázadosal, aki a 9. huszárezredben szolgál, a melynek azelőtt ezredese volt a trónörökös. *Ferenc Ferdinánd* megismerte a daliás huszárcsapatot és barátságosan üdvözölte.

A templomból kijövet a trónörökös kíséretével kocsi-utig ült és *Mária-Radnára* hajtattott.

A templom előtt lassan oszlott el a tömeg. Nagy csoport vette körül *de la Guiche* francia attasét, aki a sváb legényekről meg a leányoktól fölvételeket csinált. Az attasé kiválogatta

az érdekesebb típusokat s azokat hamarosan lekapta.

Egy másik csoportban *Mária Anna Ferdinanda* főhercegnőről beszéltek. Azt beszéltek, hogy a misemondó ruhának himzésén, amelyet ma *Hold* Adám plébános viselt s amely a *Lovász* családnak, mint k. gyurnak adománya, a főhercegnő is dolgozott. Több éve halt meg Temesújfalun egy nagyon öreg asszony, aki mint fiatal leány bejárógatott a kastélyba s látta a mint a főhercegnő dolgozgatott a *Lovász*-kisasszonyokkal a misemondó ruhán. Egy nap azután azt mondta:

— Heute fühle ich mich mich gut... ich arbeite nicht.

Többet azután nem is dolgozott rajta.

A temesújfalusi templom halotti anyakönyvében ez áll írva a főhercegnő haláláról:

„Die 1-a 1809. defuncta est in Ujfalun *Mária Anna Ferdinanda*, Serenissima Archidux Austriae et Germaniae soror actu, feliciter regnantis Imperatoris Austriae, *Francisci I.* Nata florentie die 21-o aprilis 1770. Sepelivit Excellimus. Duns. Eppisc. Csanádiensis, *Ladislaus Kőszeghy*.

Notitia. Haec Serenissima Archiducissa 17-a augusti 1809. venit *Hatzfeldino* huc ad castellum Excellmi Dui de *Lovász*, ubi regie excepta, et taliter etiam tractata, sed ob inveteratum morbum continue mala se habuit, donec tandem ingravescente morbo 1-a octobris hora media 11. pietissime exspiravit.“

(Magyarul.)

Mária Anna Ferdinanda, Ausztria és Németország legfenségesebb főhercegnője, a most dicsőségesen uralkodó *I. Ferenc* császár nővére, 1770. április 21-én, Florenceben született, ő kegyelmessége *Kőszeghy* László csanádi püspök által eitemve.

Megjegyzés. A legfenségesebb főhercegnő 1809. augusztus 17-én, Zombolyáról jött ide, ő kegyelmessége *Lovász* ur kastélyába, ahol fejedelmileg fogadtatván, ugyanugy ellátva lón; de hosszantartó betegségben szenvedett, amíg október 1-én fél tizenegy órakor ájtatosan kilehelte lelkét.)

Körülbelül tizenegy óra felé oszlott szét csak a templom előtt összegyűlt nép. A kiket a főherceg megszólított, a viseletét nézve, nem tudott hova lenni a büszkeségtől.

A trónörökös Radnán.

A trónörökös az újfalui mise után segédtisztszeivel, *Gelb* alezredes és *Rémy* sorhajóhadnaggyal átkocsizott Radnára. Amint a lippai vashidon áthajtatott, egy csapat oláh ember hangoz szetreáskával üdvözölte.

Ferenc Ferdinánd Radnán egyenesen a *Ferencrend* szerzetesek zárdájába hajtattott. A templom lépcsője előtt fogatát megállítva, felment a templomba. Fogadására megjelent a zárda főnöke *P. Prieszter* Agoston s kalauzolta Ofenségét úgy a templomban mint a zárda épületben, megmutogatva a zárda nevezetességét s ereklyéit. A trónörökös figyelemmel hallgatta a főnök magyarázatát s alaposan megszemlélve mindent, tovább fél óránál időzött a zárda helyiségében. Majd a templom másik lépcsőzetén körülmene, megtekintette a lourdesi szent szűz tiszteletére emelt kápolnát. Ez alatt a már oda érkezett bucsusok és a radnaiakból nagy tömeg verődött össze, kik sorfalat képezve, várták a trónörökös visszatérését s midőn az megtörtént, a fogatba felszállásnál hatalmasan megéljeneztek. Innen a *József*-főherceg vendéglőbe Lippára hajtattott, ahol *Probszt* tábornagnál a 12. hadtest parancsnokánál tett látogatást. Itt is megéljenezte az utcára gyűlt tömeg. A főherceg katonásan szalutált s hajlongva fogadta az üdvözlést, azután visszahajtatott Temesújfaluba a grófi kastélyba.

A kerti ünnep.

Félhárom órakor a kastély udvarán fölláított custozzal sátorban udvari ebéd volt, a

melyen résztvettek: *Molnár Viktor dr.* temesmegyei, *Urbán Iván* aradmegyei főispán, *Kabdebó Gergely* alispán, *Zselénski Róbert* gróf és *Hold* Adám plébános.

Az ebéd során *Ferenc Ferdinánd* főherceg a temesmegyei főispánnak elismerését fejezte ki a tapasztalt rend és a polgári hatóságoknak a hadgyakorlatok intézőivel szemben tanúsított előzékenysége fölött.

Délután öt órakor a kastély ura a hadgyakorlatok fővezetőségének és a külföldi attasék tiszteletére kerti ünnepet rendezett. A *garden party* közönsége soraiban voltak azokon kívül, akik az ebéden résztvettek: *Joanovits* megyei főjegyző, *Prepeliczay Odön* főszolgabíró, *Foitsék Károly* jószágigazgató. A kerti ünnep alatt *aradi cigányok* játszottak, legtöbbszörre magyar népdalokat, a melyek majd mindegyike megnyerte az attasék tetszését.

A trónörökös fél hat órakor jött le szárnysegédével a kerti ünnepre. *Zselénski* grófné és *Károlyi* grófné között foglalt helyet, a kikkel szeretetreméltóan beszélgetett. A fenség csak néhány percre akart a kerti ünnepre jönni, mert úgy tervezték, hogy automobilon kocsiznak, de annyira jól érezte magát, hogy esti hét óráig maradt ott. Távozóban szivélyes hangon vett búcsút a két grófnétól.

A mai gyakorlat.

Mintha minden nappal nőne a forróság, ma egész gyilkos erővel tűzött le a Temesujfalu alatt csoportosuló csapatokra. Összevont területen egész közel egymáshoz működik a két hadtest. A 7. hadtest parancsnoksága az *Orasne* magaslatról két kilométernyire bocsátotta fel a léghajót; a 12. hadtesté a temesujfalui kastélytól délre. A 7. hadtest parancsnoka *Schwitzer Lajos* tábornok, a 17. gyaloghadosztály mögött tartózkodott vezérkarával.

A 7. hadtestnek feladata volt, hogy az *elleneséges hadtestet a Maros mentére visszaszorítsa*; az ellenségé, hogy ezt a támadást bevarja és visszaverje. A 7. hadtest e célból megindította a 23. honvédhadosztályt *Zábrányon* át *Ujfalura*; a 17. hadosztályt *Keszincze*, a 84. hadosztályt *Orasul* felé.

A 12. hadtesti gyalogsága *Ujfalu* mögött, a *Szobos* hegy lejtőjén bontakozott ki gyaloghadosztályaival. Az 1. lovashadosztályt a parancsot kapta, hogy Aradról kiindulva a 7. hadtestet megkerülje s hátba támadja.

Ferenc Ferdinánd trónörökös fél hét órakor jött a terepre, s a vezérkarral együtt a temesujfalusi kastély mögött levő magaslatról nézte az ütközetet. Mellette feküdtek a 12. hadtesthez tartozó 81. gy. logezred rajvonalai.

Korán és mindjárt nagy erővel kezdődött meg a tüzelés; előbb a hetedik hadtest 68 dandára szorította vissza a tizenkettősökhöz tartozó 21. honvédyalozezredet, a mire a tizenkettedik hadtest tüzésége lépett akcióba. Mindazonáltal a 7. hadtest sikeresen folytatta az előnyomulást, s már a *traunau hi'egkuti országúton* átkelt.

Ekkor a két hadtest derékhada ütközött meg, rendkívül heves tüzeléssel, ágyuzással. Már-már bizonytalan volt, hogy a 7. hadtestnek sikerülni fog-e megbízatását teljesíteni, miután a 12. hadtest részéről amazok egy dandárát visszavonulásra kényszerítették. A fehér-sávós lovas hadosztály is akcióba lépett, de a 7. lk hadtest jól állta meg a támadást. Körülbelül legizgalmasabb pontján volt a ferasztó ütközet, a mikor a trónörökös jelet adott a *lefuvásra*.

A lefuvás.

A lefuvás fél tizenegy órára volt tervezve, de a trónörökös intézkedéséből másfél órával előbb kilenc órakor történt meg.

Legerősebb volt a tüzelés, és az ágyuk teljes erővel bömböltek a mikor kilenc óra után néhány perccel a trónörökös utasítást adott a lefuvásra. Erre elsőnek a *gárdisták kürtöse*, a ki mellé meg három ezredkürtöst rendeltek, eiharsogta a nagy gyakorlatok befejezését elző háromszoros kürtjelet. A kürtjel azután terjedt ezredről-ezredre, s nyomában a vezényszó.

— *Feuer einstellen . . . Tüzet szüntess!* . . .

A kürtszóra fölhangzott a katonák örömrivalgása, meg néhány sapka is a levegőbe röpült, de mintha most a lefuvás nyomán keletkező öröm nem lenne olyan nagy mint a máskor. Más királygyakorlatok alkalmával sem lehet fékezni a legénységet, pedig rendszeren a megelőző nap parancsba adják, hogy a lefuvásnál se kurjantani, se kalapot dobálni nem szabad, miután O felségének rosszul esik látni, hogy a katonák úgy örülnek, mikor az ő hadseregétől elszabadulnak. Most ilyen fékezésre nem volt szükség. A három évesek nem kurjantottak. Azok már tudták, hogy benntartják őket . . .

A lefuvás után a főherceg jelet adott a *megbeszélésre*. Lovas futárok szaladtak szét, s körülbelül tizenöt perc múlva mindkét hadtest tábornokai a trónörökös körül voltak. A trónörökös körülbelül fél óra hosszat tartó megbeszélést tartott a tábornokokkal, a melynek során *rendkívüli meglepedésének adott kifejezést*.

Ezalatt a csapatok megkezdtek a terepről való elvonulást. Elsőnek a *31. gyalogezred*, a mely a trónörökös mellett állott, vonult el, és a saját zenekarának vidám hangjai mellett haladt el Temesujfalu utcáin keresztül. Azután jöttek a 12. hadtest többi ezredei. Részint a faluban, részint a vasuti állomás mellett levő mezőn pihentek meg, azután folytatták utjokat az egyes vasuti állomásokhoz, a honnét vasuton viszik őket haza. Csupán, a kiknek állomás-helye legközelebb esik Temesujfaluhoz: az aradi katonák — mennek gyalog haza.

Az utolsó napon, a lefuvásnak volt a legnagyobb nézőközönsége a hadgyakorlatoknak. A környékről óriási számmal voltak az idegenek, az érdeklődők. Ezek között is voltak nevezetesebbek: például egy csinos, fiatal asszonyka, aki maga hajtja a homokfutó, könnyű kocsit. A férje egy erdélyi ezredben főhadnagy; az asszony pedig az egész manőver alatt követte a kocsijával. Már a tisztek legnagyobb része ismeri, annyiszor látta.

A lefuvás híre egy pillanat alatt beért a községbe is, a hol hirdették a nagy ujságot:

— Vége a manővernek!

A trónörökös elismerése.

A mai ütközetéről kiadott hivatalos jelentés, a mely bő részletességgel írja le az egyes csapatok hadmozdulatait, a lefuvás után következő megbeszélésről, s a trónörökös nyilatkozatairól a következőkben emlékszik meg:

Az ujfalui parktól közvetlen délre fekvő magaslaton a kivonult seregtesetek összes tábornokai, ezredes-dandárnokai és vezérkari főnökei rövid megbeszélésre gyűltek össze, a melyen ő Fensége *legmagasabb, rendkívüli meglepedését fejezte ki a csapatok kitűnő kiképzése és remek föllépése fölött*, amelyek a nagy hőségben, megerőltető, ferasztó menetek dacára a legjobb állapotban voltak, — *a tábornokoknak pedig legteljesebb, magas elismerését* jutatta kifejezésre e *hibátlan vezetésért*, a melyet az idegi gyakorlatok egész ideje alatt tanúsítottak.

A trónörökös ezen elismerését a pihenők alatt közölték az ezredekkel, azok pedig a legénységgel.

Az udvar ajándéka.

A trónörökös, mint a király helyettese, *Temesujfalu közönségének kétezzer koronát adományozott*. Ezt az összeget részint tűzkárosultjainak segítésére, részint a községi alapok gyarapítására fordítják. A hadgyakorlatok alkalmából a következők kaptak az udvar részéről kitüntető ajándékokat:

Pethes János temesvári postafőigazgató briliánsokkal kirakott, a király kezdőbetűivel s a koronával diszitett dohányszelencét;

Wieland Viktor postafelügyelő a király monogrammjával ellátott gyémánt tűt;

Joanovits Sándor megyei főjegyző arany dohányszelencét;

Hold Adám plébános, *Foitsék* Károly jószágigazgató és *Radiszlevits* Ferenc kir. főmérnök a király monogrammjával ellátott arany órát;

Panaioth Sándor községi jegyző ezüst dohányszelencét és *Burger* János községi bíró ezüst órát.

Ezenkívül a hadgyakorlatokra kirendelt *postaszemélyzetnek* szetosztásra 400 koronát adtak; a temesvári és ujfalui tűzoltó egyesületeknek 350—400 koronát, felszerelések beszerzésére. Az ajándékokat ma délben osztották ki.

A trónörökös elutazása.

A trónörökös a hadgyakorlatokról az udvari kocsin egyenesen a *temesujfalui* vasuti állomásra hajtatott. Tegnapig még úgy szoltak a rendelkezések, hogy *Ferenc Ferdinánd* főherceg Radnáról utazik el, azután megváltoztak a diszpozíciók olyképen, hogy a trónörökös az udvari vonattal délelőtt 11 óra 18 perckor indul el Temesujfaluról; 12 óra 11 perckor érkezik Aradra, s 12 óra 18 perckor folytatja utját tovább.

Miután azonban a gyakorlatokat hamarabb fújták le, mint a hogy tervezték, az elutazást is előbbre tették. A trónörökös már háromnegyed tíz órakor a vasuti állomáson volt. A temesujfalusi vasuti őrház körü, a mely állomásul szolgál, óriási nép csődült össze. Az állomás előtt álltak: *Molnár Viktor* főispán, *Kabdebó* alispán, *Zselénski Róbert* gróf, *Bányai* csendőrszázados, *Weckbecker* szertartás-mester. Néhány perccel követte a trónörököst az állomásra *Waldstätten* János báró tábornok, *csapatfelügyelő*, segéd-tisztjével *Fleischhacker* huszárfőhadnagygal.

Az állomás elé néhány székot hoztak, azon a trónörökös *Waldstätten* báró, *Molnár* főispán és *Zselénski* gróf helyet foglaltak, s az udvari vonat megérkezéseig beszélgettek. A főispán azt kérdezte, hogy már ily korán künn van.

— *Ich hab früher abblasen lassen, weil es so heiss ist*, — felelte a főherceg. (Korábban fuvattam le, mert oly nagy a hőség.)

A trónörökös szivarra gyujtott, és segéd-tisztjétől táviratlapokat kért, s azt a térdére téve egy táviratot fogalmazott, és az odahívott udvari komornyikkal elküldte. A további beszélgetés során azt kérdezte *Zselénskitől*:

— Egyszerre itt marad Ujfalun?

— Igen, fenség.

Waldstätten báróval a hadgyakorlatok fölől beszélgetett, majd elkérette a vasuti őrházban a menetrendet s valamit nézegetett benne.

A miatt a trónörökös az állomás előtt állt, vonult át a sineken keresztül a 28. vadász-zászlóalj. Az első század kapitánya a kardjával szalutált, de a főherceg a kezével inteit neki, hogy a kardot a hüvelybe rejtse. A kapitány erre a kardot rejtve vezényelt, s a legénység pihenő menetben folytatta utját a trónörökös előtt.

A beszélgetés alatt egy hatalmas szegfű-csokrot hozott az állomásra egy liberális inas. Zselénszki grófné küldötte, hanem az állomáson nem adták át. Hold Ádám plébános szorongatta a kezében, a míg a vonat megérkezett, s a kocsi egyikébe tették.

Az udvari vonat tíz óra tizenöt perckor érkezett meg. *Sztankovits* Miklós aradi máv. üzletvezető, *Fetter* Géza felügyelő és *Chirke* Vilmos főellenőr vezették.

A trónörökös rendkívül meleg hangon bucsuzott *Zselénszki* Róbert gróftól és *Molnár* Viktor főispántól, megköszönve a fogadtatást s a tanúsított előzékenységet. *Molnár* főispán a trónörökös szavaira így válaszolt:

— *Fenséged boldoggá tette Temesvármegyét megjelenésével.*

A trónörökös még *Kabdebó* alispánnal és *Weckbecker* szertartás-mesterrel fogott kezét, akkor *Gell* alezredes és *Remy* sorhajó hadnagy kíséretében a vonatra ült. Az udvari vonattal utazott *Waldstätten* báró csapatfelügyelő segéd-tisztjével.

Lassan indult meg a vonat, miközben a közönség ismételt éljenzéssel köszöntötte a trónörököst. A trónörökös meghajolva köszöntötte meg az éljenzést.

A trónörökös az udvari vonattal Bécsen át *Konopistba* utazik, a hol tudvalevően kastélya van, s a hol ez idő szerint felesége és gyermekei időznek. — Onnét a galíciai hadgyakorlatokra utazik a trónörökös.

A csapatok elvonulása.

A mai nappal megkezdődött a hadtestgyakorlatokon részt vett csapatok hazavonulása rendes tartózkodási helyükre. Ez legnagyobb részt vonaton történt és csak az aradi helyőrség csapatai: a lovasság, a tüzérség vonultak el menetben. A vonattal való továbbítás a hadgyakorlatok vezetősége által szervezett tábori vasúti szállítási iroda útján történik, élén *Sellner* őrnagy működik, a kihez a vezérkar vasúti irodájának több tisztje osztatott be szolgálattételre.

Elszállításra várt összesen 1862 tiszt, 43.456 ember, 4327 ló, 278 szekér és 2113 tonna áru.

A vasúti szállítás ma szeptember 7-én este 6 órakor kezdődött, s az utolsó katonavonat szeptember 8-án reggel 6 órakor távozik a hadgyakorlatok kerületéből. Hatvannyolc katonavonat, a melyik 2664 vaggont foglalt be, az elszállításra kerülő csapatokat aránylag igen rövid idő alatt, 30 órán át fogja lebonyolítani.

Beszálló állomásokul kijelöltettek: a 7. hadtest részére: *Allios*, *Vinga*, *Arad* és *Uj-Arad*.

A 12. hadtest részére: *Mária-Radna*, *Gyórok* és *Paulis*.

A csapatszállítás munkálatainak intézésére *Marx* miniszteri tanácsos, Máv. igazgató *Aradra* érkezett s az aradi üzletvezetőség főtisztviselőivel működik közre a csapatszállítás vezetésénél.

A vezérkar elutazása.

A hadgyakorlatok fővezetősége a következő jelentést adta ki:

Ő császári és királyi fensége, *Ferenc Ferdinánd* kir. herceg, lovassági tábornok, ma tíz óra 15 perckor Ujfalva vasúti állomásról hagyta el kíséretével a gyakorlatok területét és *Konopist-ra* utazott el.

Holnap szeptember 8-án délelőtt 9 órakor, mint minden évben, a vezérkar főnöke a most befejezett gyakorlatok megbeszélését tartja a gyakorlati sátorban, a melyen a hadtest, hadosztály és az önálló dandárparancsnokok, a vezérkar, a döntnökök, a segéd-döntnökök s azok tudósítói vesznek részt.

Délután feloszlik a hadgyakorlatok főveze-

tősége és a vezérkar főnöke: báró *Beck* tábornagy legszűkebb kíséretével *Komarno-ba*, a galíciai nagy lovasgyakorlatra utazik.

Az aradi katonák hazatérése.

A mint említettük, az aradi helyőrséghez tartozó katonák, mint a melyek a legközelebb esnek a hadgyakorlatok színhelyéhez, gyalogmenetben jönnek vissza. Az ezred ma délután pihenőt tartott, holnap reggel indulnak el, s a déli órákban érkeznek vissza *Aradra*, zeneszó mellett vonulván be a városba.

A gyakorlatok áldozatai.

A hadgyakorlatoknak, bár a legénység kimelésére erélyes rendeletet adtak ki, több halottja, és áldozata van. Az aradi csapatkórházba szombaton hoztak aki gyakorlatokról egy súlyosn beteg bakát, a ki vasárnap meghalt. Egy közhuszárt, a a napszurástól megőrült, szintén a csapatkórházba hoztak, de onnét megszökött. Ma ezzel együtt arról veszünk hírt, hogy a 37. gyalogezred két embere a hadgyakorlatok fáradalmaiban szerzett betegség miatt meghalt. Valószínűleg egyéb esetek is lesznek, mert a hadtest gyakorlatok utolsó napjaiban oly rettenetes volt a hőség, a minő alig volt még az idei nyáron.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* *Felhő Rózsi szerződése.* Mint legilletékesebb helyről értesülünk, *Felhő Rózsi*, a kedvelt szubrett-primadonna, a jövő évi virágvasárnap-tól kezdve *Aradra* szerződött *Zilahy* színtársulathoz. *Felhő Rózsi* a szerződést már aláírta. Havi fizetése ezernégyszáz korona lesz.

* *Elszerződött színészek.* *Arday* Ida, az aradi színtársulat tagja és *Csikó* László, a társulat volt rendezője, f. évi október 1-től *Makó* Lajos debreceni színtársulatához szerződtek.

* *Pintér Imre népszínműve.* *Pintér* Imre, az aradi színház volt kedvelt tagja *A falu rózsája* címen népszínművet írt, melynek vasárnap volt premiéje a fővárosi nyári színházban, hol most *Krecsányi* színtársulata játszik. A darabról elismeréssel emlékezik meg a budapesti kritika. Ime egy-egy mutató:

A vidék egyik legismertebb és legnépszerűbb színművésze, *Pintér* Imre ma este kettős minőségben szerepelt a budai színikör dérek gárdája élén: mint vendégbaritonista és mint szerző. Egy kedves, ügyes, ha nem is nagyigényű, de figyelemre méltó falusi történetet írt meg a színészember jó érzékével és a közönség szíves fogadtatásban részesítette. A darab meséje naivitásban is eléggé lekötötte a jelenvoltak figyelmét. A falu rózsájában ketten szerelmese, *Révész* Bálint és a huszárfia *Hogy* a kettő közül melyik bírja a falu rózsájának a színpátiát, azt nem nehéz megállapítani. Ellenben az öreg *Révész* Bálint sem olyan ember, a kít a népszínműnyelven szólva: csak amugy kifiruncdvancigolhatnának. Ráparancsolt a fiára, hogy vegye el a falu másik bimbóját, *Juliskát*. És három hamis népdal eléneklése után megis tartja a kézfogót. Persze az elhagyott virágszál sem törődik bele a dologba, a korcsmájába hívja az apát is, fiút is, a kik közt nagy drámai jelenetet rendez. Az apa kést ránt, *István* azonban született szerénységénél fogva megelégszik egy székkel, a melyet az apjához akar vágni. *Révész* Bálint, az apa, a nagy izgalomtól szívzélhűdést kap és meghal, mielőtt a fia olyan csunya módon megsérthette volna a tizparanceolatot. A szerelmesek egymáséi lesznek. A darabban *Pintér* maga volt a főszereplő és kapott tapsot bőven.

* *A téli színház tűzbiztonsága.* *Zilahi* Gyula színigazgató a város tanácsához kérvényt nyújtott be tegnap s ebben azt kéri, hogy a téli színházat az októberben kezdődő szezon előtt tűzrendészeti szempontból vizsgáltsa meg a város.

A válság eseményei.

(Széll nem kap megbízást.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, szeptember 7.

A kormányválság újabb hullámverése, melyet *Lukács* László pénzügyminiszter kihallgatásának negatív eredménye keltett: a legkülönbözőbb kombinációkat hozta felszínre.

E kombinációkat csak szaporította ama körülmény, hogy *Széll* Kálmán, akinek tegnapi kihallgatását általános és feszült érdeklődés kísérte, nem nyilatkozott a kihallgatásról, csupán azt mondta, hogy: „semmi pozitív dolog nem történt.”

A király holnap ismét Bécsbe megy, hogy részt vegyen Erzsébet királyné emlékünnepe. Ennek folytán a krízis elintézése ezen a héten már alig várható, habár esetleg az osztrák fővárosba is történhetnek megbízások s nem lehetetlen, hogy ott nyer valaki megbízást. De hogy ki, a felől a legnagyobb bizonytalanság uralkodik.

Széll és Khuen-Héderváry.

A kormányválsággal kapcsolatosan budapesti tudósítónk ma illetékes helyről a következő kijelentéseket kapta:

— *Széll* Kálmán tegnapi kihallgatásán nem volt szó *Széll* újabb megbízásáról. Ő felsége csupán meghallgatni akarta az ő véleményét is. Ő Felsége *Széll* aktiv közreműködését nem is kérte. A *Wekerle*-kombináció szintén háttérbe szorult. De midőn ezt konstátálom, szükségesnek tartom megjegyezni, hogy ennek oka semmiképen sem *Wekerle* liberalizmusa — mikép azt tendenciózusan hiesztelik. Még kevésbé való az a hiesztelés, hogy személyes motívumok gátolták *Wekerle* megbízását. Egészen más természetű okok szólnak *Wekerle* ellen . . .

A helyzet oly pontra jutott, hogy már-már a *Khuen-Héderváry-kabinet* rekonstrukciójára gondolnak, habár *Khuen-Héderváry* Károly gróf állítólag minden erőből elhárítani igyekszik magától az esetleges újabb megbízást.

Különben *Khuen* gróf nemcsak az ellenzék előtt játszotta el kis játékát, hanem a szabadelvű párt előtt sincs semmiféle népszerűsége. Bántó, csaknem lealázó titkolódzása a párt előtt általában rossz vért szült és most már komolyan beszélnek a párt körében, hogy az orruk-nál fogva való vezetést megelégtették a jó liberálisok és a továbbiakra nézve önálló program szerint akarnak eljárni. A pártértekezlet elébe nem is igyekszik már többé senki akadályt gördíteni.

Goluchovszky a királynál.

Ő felsége a király ma fél 11 órakor hosszabb magánkihallgatáson fogadta *Goluchovszky* Agenor gróf közös külügyminisztert.

Egy bécsi hír szerint a külügyminiszter kihallgatása a válsággal függ össze.

Ugy volt, hogy a király kirándul *Gödöllőre* is, hogy *Ferdinánd* toscanai nagyherceg társaságában vadászszék, de ez a terv elmaradt. Ő felsége e hó 9-én, szerdán utazik el a fővárosból.

Hivatalos cátolet.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Egy lap *Khuen Héderváry* grófnak a válság idején való szerepléséről oly képet adott, mely telistele van

rosszindulattal és valótlanosságokkal, úgy hogy ezekkel a fantasztikus híresztelésekkel nem is érdemes közelebbről foglalkozni. Csak egyetlen kézzelfogható és nyilvánvaló valótlanosságot kell helyreigazítanunk. Azt állítja ugyanis az illető lap, hogy Khuen-Héderváry gróf csütörtökön este Wekerle Sándor, a közigazgatási bíróság elnöke előtt ennek kérdésére kijelentette, hogy nem tudja, ki fog holnap ő felségéhez kihallgatásra meghívást, holott állítólag erről már tudomása volt.

Először is Wekerle Sándor ezt a kérdést nem is intézte a miniszterelnökhöz, azután meg kétségbevonhatatlanul konstatálható, hogy a miniszterelnök csak a tegnapi kihallgatás során nyert tudomást ő felségének a meghívandó személyiségekre vonatkozó elhatározásáról. Ennek következtében csak a kihallgatás után küldték el a meghívókat is, amelyek közül a Gesztre küldött távirat Tisza István profot már nem is találta ott, mert ez már előbb saját elhatározásából Budapestre utazott és a kihallgatásra való meghívásról csak utközben nyert tudomást.

A pártértekezlet ellen.

A szabadelvű párt tagjainak egy része a nemzeti követelmények ügyében való állásfoglalás céljából pártértekezletet akart összehívni. A párt némely személyiségeinek sikerült kivinni, hogy értekezletet csak a miniszterelnök designálása után, ennek jelenlétében és részvételével tartanak.

Az értekezlettel, a halasztók véleménye szerint, a párt prejudikálna, s megeshetnék, hogy azt, amiben megállapodnak, a miniszterelnök nem fogadja el. Pártvezér híján az értekezlet céltalan volna s csak félreértésekre adna alkalmat. Mindez persze csak feltevés, vagy — kibuvó.

A szerb katonai összeesküvés.

(Péter király veszedelmében.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 7.

Az újabb összeesküvés direkté a királygyilkos tisztek, de indirekte Péter király ellen is irányult. A letartóztatott tisztek ugyanis leplezéssel fenyegetőznek arra az esetre, ha a legcsekélyebb bántódásuk lesz. Azt állítják, hogy okmányokkal fogják bizonyítani, hogy a gyilkolásban Péter király keze játszott közre. Annyi bizonyos, hogy a közhangulat igen megváltozott ellene, annyira, hogy Nisben követ dobálták meg kocsját.

Nisben híre jár, hogy Péter király elakarja hagyni Szerbiát; ezzel a hírrel foglalkozik egy belgrádi távirat és ugyanezt jelenti egy pétervári hír is. Pétervárott, ahol bizonyára be vannak avatva a szerb eseményekbe, újabb vérfürdőtől tartanak.

Hogy a helyzet igen aggasztó, igazolja az is, hogy a királygyilkos 6 ik ezredet Nisbe vezényelték, ahonnan tudvalevően az összeesküvés kiindult, hogy minden eshetőségre készenlétben legyenek. A tiszteket újra feleskették, ami igen gyanús jel. A lapoknak pedig megtiltották, hogy az esetről bármit is irjanak. Belgrádban a király elnöklésével tartott minisztertanács nem tudott megállapodásra jutni.

Egyelőre Péter király tanácsára a fogva tartott tiszteket szabadon bocsátották, illetve várfogságukat egyszerű házfogságra változtatták, ami kétségtelenül annak a jele, hogy a király nem mer kellő erélyvel fellépni az összeesküvők ellen, de viszont a királygyilkosok ellen sem igen mer semmit sem tenni.

Belgrád, szeptember 7.

Péter király kétségbeesett helyzetben van, mert a királygyilkosok azzal fenyegetőznek, hogyha megbüntetik őket, a királyt kompromittáló leplezéseket tessék közzé, amelyek azt bizonyítanák, hogy a június 11-iki gyilkolásban Péter királynak is része volt. Azt állítják az illetők, hogy okmányoszerű bizonyítékaik vannak arra, hogy a Sándor király elleni összeesküvés szála Péter király kezében futottak össze. Komoly politikai körökben azt hiszik, hogy az összeesküvés okozta válságból a király egyedüli menekvése csak az lehet, ha lemond a trónról.

Belgrád, szeptember 7.

Ma körülbelül 3000 ember által látogatott szociálista gyűlést tartottak itt, amely többek közt felháborodásának adott kitéjezést a macedóniai események fölött és elhatározta, hogy felhívja a kormányt szabad csapatok szervezésére és felszerelésére.

Belgrád, szeptember 7.

A pénzügyminiszter bizottságot küldött ki az állami számvitel és állampénztári intézmény reorganizálására. A bizottság elnökévé a járadékok igazgatóságának főtitkárát, Popovicot nevezték ki.

Belgrád, szeptember 7.

Mint megbízható forrásból jelentik, a trónörökös születésnapján mint gyalogos közlegényt befogják sorozni a hadseregbe.

Belgrád, szeptember 7.

Az a hír, hogy a Nisben letartóztatott tiszteket szabadlábra helyezték, nem felel meg a valóságnak.

Kép a jövőből.

— Az új villamos korszak. —

Csányi Henrik új villamos eleme nemsokára közkinos lesz. s a korszakalkotó találmánnyal élni fog a szántóvető, a háziasszony, a katona stb. Így irták a lapok. Hogy a szántóvető mint fog a villamos elemmel élni, azt mi a következőleg képzeljük el?

Börösök Kajla Pál (a béréshez :) Kéj Pista, hasadra süt a nap. Adta teremtette, hát mért nem oltottad el a villányt a jászolnál?

Pista: A Csáki annyira megszokta már, hogy csak villanyvilágításnál tud aludni.

Börösök: Eredj csak hamar, fogj be négy motort, aztán ugarold a semlyéket. Vigyázz, valamelyik szét ne pukkanjon az orrod alatt, mikor piszkálsz.

Pista: Dejszen gazduram, megszoktak már a motorosok engem. Olyan az mindegyik, mint a kezese bárány. (Kihajtja a motorost és szántogatni kezd Dalol.)

Szeretnék szántani,
Hát motort hajtani,
Ha a rózsa gyünne
Telepigazgatni.
Telepigazgatni,
A féket csavarni,
Gömbölyű két karját
Itt villanyozgatni.

Gyepzugó Pap Péter (a szántás végén ül:) De korán befogtad a villanyost, Pista!

Pista: Be ám, hát kend mit szöszmötöl ott a kukorica végén?

Pap Péter: Kapálgatok ecsém.

Pista: Mi a kúvel?

Pap: Hát az új kapával, a Csányi-félével. A nyelén telep van, begyújtottam neki, aztán úgy kapál magától, mint a veszett istennyila. De nini, hol az én kapám? Nem látod?

Pista: Ahol szalad a kend kapája a jegenyék iránt. Ni, hogy rugja a port!

Pap: A firkantyuját! elfelejtettem a strófját visszaigazítani. Nem baj, mindjárt dróttalantáviratózok az anyjuknak, hogy hozzon ki másikat. Van-e egy teleped? Rá akarnék gyujtani a pipámra.

Pista (kihuzza a mellényzsebből:) Ehol-e, csak szíjja kend. Hanem majd vizet forralunk mellette, egy kis betyárost szeretnék főzni.

Pap: Hadd a betyárost, mikor nyulat is öhetünk. Itt a villanyos botom, lesbe állok, aztán levilanyozok egy tapsifülest.

Pista: Vigyázzék kend vele, nehogy úgy járjon, mint a Gömböczék Pista. Macskára lütt, annak mög, tudja kend, villamos a farka. Aztán elhibázta. A macska visszalütt a farkával. Cselő Motor! Gyí hé! Hóha!

A gyulai vasuti szerencsétlenség.

(Az összeütközés újabb részletei.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 7.

A gyulai vasuti állomáson — mint ezt már közöltük — nagyobb vasuti szerencsétlenség történt pénteken hajnalban. Az eset bővebb részleteit a következőkben tudatjuk:

Pénteken hajnalban nagyobb vasuti szerencsétlenség történt a gyulai vasuti állomáson. Az országos vásárra való tekintettel Drachsel báró állomási főnök a személyszállítás és állatforgalom lebonyolítása végett nagyobb számú kocsit gyűjtött össze, melyek a pályaudvar legbelsőbb sínjén voltak elhelyezve.

A Csaba felől hajnalban érkező vegyes vonat mozdonyvezetője rendes menetsebességgel indította a mozdonyt, s midőn a gyulai állomáshoz közeledett, meglassította. A pályaudvaron Holländer forgalmi tiszt teljesített szolgálatot, de mert vásár alkalmával sűrűn jönnek-mennek a vonatok, az ellenőrzői feladatok kifogástalan teljesíthetése végett az aradi üzletvezetőség egy fiatal hivatalnokot rendelt ki kisegítőül. Ez vállalta magára, hogy a pályaudvar Csaba felé eső részén a felügyeletet el látja.

A pályaudvar a váltót hibásan állította, mit a kezdő fiatalember elfeledett megnézni. A berobogó vegyes vonat így, ahelyett hogy a középső sínre futott volna, a külső vágányra tévedt s egyenesen rászaladt a tartalékképpen beszerzett kocsikra. Miután ezek a kerekek között keresztbe tett talpfákkal erősen meg voltak fékezve, a lökésre nem mozdultak és a mozdony rohamának szilárdul ellentálltak.

Az összeütközés oly heves volt, hogy a sínnek a gép alatt összeszakadoztak, maga a gép is kiugrott, egyik kereke mélyen bevágódott a homokba, s a kazán belső oldala megsérült. Az üresen álló hosszú kocsisorból a nagy első kocsi összetört. Roncsaik a pályaudvart segélyező akác-fák közül többet derékon törtek ketté.

A vonattal érkezett személykocsikban sok utas volt, kik nagyobbára a gyulai vásárra igyekeztek. Már Csabán nagy néptömeg szállott a vonatra, úgy, hogy még új négy kocsit kellett a többihez csatolni. A kocsik zsufolásig telve voltak utasokkal, a folyosókat is teljesen megtöltötték. Az erőszakos lökés természetesen nagy rémületet keltett közöttük, mivel a kocsikban ülők egymásra buktak és többen kisebb nagyobb zúzódásokat szenvedtek a kocsik ablakai összetörték, szerencsére a szétpattanó üvegcserepek nem okoztak nagyobb sérülést. Különös véletlennel kell betudni, hogy veszélyesebb sérülés nem történt. Így is mintegy 18—20 ember szenvedett esődásokat, közöttük Szalay József csabai földbirtokos, aki az arcán szenvedett fájdalmas sérülést.

A baleset híre mozgásba hozta az állomás személyzetét és igyekeztek az utasokat gyorsan kiszállítani, hogy őket lehetőleg megnyugtassák.

Drechsel báró állomásfőnök táviratilag tett jelentést az aradi üzletvezetőséghez, gyors segítséget kérve a megrongált pályatest helyreállítására.

Seiklay Artur főmérnök megfelelő számú munkással és egy gőz daruval különvonaton utazott Gyulára s ott még pénteken délelőtt hozzáfogtak a széttronsolt kocsimaradványok eltávolításához és a földbe vájódott gőzgép kiemeléséhez. Munkájuk sikerült, mert estére már alig látszot nyoma a váratlan karambolnak. Az államvasut a baleset folytán jelentékeny károsodást szenved, mert körülbelül 30—35 ezer koronára tehető a vesztés, ami a mozdony és a kocsik pusztulása folytán érte.

Apróságok Böhm Adolfról.

(A nagybeteg alkakasztó.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 7.

Böhm Adolf, akinek bűnügye már a fő tárgyalást várja, súlyos beteg. Egészségi állapota, különösen azóta, hogy felesége és fia Budapestre költöztek, lényegesen rosszabbra fordult. Családja néhány héttel ezelőtt költözött Budapestre, mert fia, aki most tette le Nagyváradon a pótérettségét, a felső kereskedelmi akadémiái tanfolyamot hallgatja.

Mikor a felesége tudtul adta neki elköltözését, Böhm összeesett cellája padlóján. Nagynehezen tudták csak talpraállítani.

Böhm Adolfnak leggyakoribb és egyszerűen egyedüli látogatói: most már csak házi-orvosa Schreiber Vilmos dr., aki most is lelkiismeretes pontossággal kezeli páciensét, továbbá Czédly Károly dr. védőügyvéd, aki hetenként kétszer látogatja meg.

Böhm betegsége tudvalevőleg előrehaladott tüdő tuberkulózis. Még a letartóztatása előtt néhány héttel azt mondták az orvosok, hogy ha a következő télen nem megy a Rivierára, akkor meghal. A következmények ugyancsak rácafoltak erre az orvosi véleményre.

Böhm Adolf a kórházi osztály első osztályu cellájában van, melyből csak arra az időre költözött ki míg a celláját festették. Posgay István dr. helyettes törvényszéki orvos újabban megvizsgálta Böhmöt, és konstátálta, hogy egészségi állapota jelentékenyen rosszabbodott. Ezt különben első látásra észre lehet rajta venni. Böhm különben apatikus, semmivel sem törődik. Mióta a fő tárgyalást kitűzték, azóta csak Fábian Lajos dr. fő tárgyalási elnök engedélyével lehet meglátogatni.

Böhm csak szépirodalmi műveket képes elolvasni, s különösen Jókait olvassa előszeretettel, kiolvasta már az egész nemzeti kiadást. Tudományos, vagy olyan olvasmányt, mely a figyelmét erősebben igénybe venné, egyáltalán nem vesz a kezébe.

Az a hír, hogy szeptember 16-án lesz a fő tárgyalás, nagy izgalomba hozta. Lázasan nélkülített védelme előkészítéséhez. Böhm többször kilátásba helyezte, hogy a fő tárgyaláson olyan dolgokat fog elmondani, melyeket az előnyomozat során nem adott elő. Senkit sem fog kímélni, mondotta.

Állandóan orvosságokat szed s nagyon vágyódik újságok után, de nem kap még. Dacára annak, hogy a családja Aradról elköltözött, még most is kívülről kapja az élelmét. Egy gyámleánya van, aki ellátásáról gondoskodik.

A felesége Budapesten kosztosokat tart, ebből fog élni.

Eleinte nagyon sok látogatója volt, de ma már csak az orvos és védő. Ezért el van keseredve és panaszkodik, hogy feleségét és fiát

kivéve, legközelebbi rokoni nem érdeklődnek sorsa iránt.

Böhm nem sétál a rendes foglyokkal, csak nyitott ablak mellett a folyosón. A fogházfelügyelőtől ismételt írásbeli munkát kért, amit azonban egyelőre nem adnak neki, tekintettel arra, hogy ő még kevesebb, mint vizsgálati fogoly. Ő az ugynevezett meghosszabbított előzetes letartóztatásban van.

Egyszerre tüdőbaj, reuma, szív- és fejfőrcsök ellen szed orvosságokat, ezenkívül nagyfokú álmatlanságban szenved. Érdekes, hogy Böhm annyira megnővesztette az egyik kisujjának körmét, hogy az ma már több centiméter hosszúságú.

A fogházzabályok szerint éjjel a folyosón levő ór minden negyedórán köteles kívülről feigyuítani a villamot és egy az ajtóba vágott toló ablakon benézni, hogy mit csinál a fogoly. Böhm e miatt nem tudott aludni. Külön miniszteri engedéllyel engedték meg, hogy nála ez az időnkénti vizsgálat hosszabb időközökben történjék.

Egyébként halálosan unja magát, és többször kérte, hogy akárkit adjanak hozzá szobátársnak. Ezt a kérelmet azonban nem teljesíthették.

A visszatartó rendelet kihirdetése.

(A manőverek szomorú epilógusai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 7.

A ma befejezett nagy hadgyakorlatok egy megindító, szomorú epilógusát adják hírül nekünk, a mely befejezett tény gyanánt erősíti meg az intézkedést, hogy a három éves katonákat további szolgálatra bentartják.

Már a lefuvás se volt olyan vig, mint egyébkor. Örültek a legények, hogy a „stapa“ után pihenhetnek, de nem igen volt, aki annak örült, hogy már hazamehet.

Mikor a lefuvás megtörtént, a csapatok elvonultak, a pihenő alatt nevezetes dolog történt. Az aradi 33. gyalogezrednél — s így történt ez a többi csapatoknál is — a századok parancsnokai maguk elé hívták a harmadik évet szolgáló katonákat s tudatták velük, hogy miután az idén ujoncozást nem lehetett tartani, őket nem szabadságolják, mindaddig, a míg sorozás nem lesz s ujoncok be nem vonulhatnak, azonban mindenesetre december 1-éig bentartják.

A rendelet kihirdetésének alig jellemezhető hatása volt. A katonákon iszonyu szomorúság vett erőt; egynémelyik a fogát csikorgatta, sokan pedig sirva fakadtak. Csakugy patakzott a köny az „öreg bakák“ szeméből, a mikor megtudták, hogy nem mehetnek haza.

A századparancsnokok vigasztalgatták őket, mindenik a maga módja szerint. Hogy ha eddig kibírták, ezután is kibírják; hogy hát mit csinálnának ha háboru lenne és hogy nem anyámasszony katonái, hogy sirjanak.

Mindazonáltal a vigasztalás nem nagyon használt. Holnap, ha az ezred a banda hangjai mellett megérkezik, meg lehet látni a sorból, hogy ki a három esztendő baka. Azelőtt arról lehetett rájuk ismerni, hogy ők voltak a legvigabbak; most meg arról, hogy a legszomorubbak. Azok a három, — azaz, hogy a három és egy fertály esztendősek.

A félhivatalos Bud. Tud. értesülése szerint holnap fog a rendelet megjelenni, amely azoknak a harmadéves katonáknak, a kiket esetleg december végéig visszatartanak, messzemenő kedvezményeket biztosít a későbbi fegyvergyakorlatokra nézve. Ez a rendelet az állásalköteles önkéntes belépésére vonatkozó feltételeket is közölni fogja.

Lehet, hogy a rendelet holnap jelenik meg, de annyi tény, hogy az aradi háziezred harmadéveseivel ezt az intézkedést már ma, a hadgyakorlatok lefuvása után tudatták.

SPORT.

+ Az arad-hegyvidéki turista-egyesület folyó hó 8-án, kisasszony napján egész napi kirándulást rendez Mária-Badnára, Lippára és Savanyu kuthoz, mely a tagok és különösen hölgyek kellő részvétele esetében igen kellemes szórakozásra fog alkalmat nyújtani. Jelentkezni lehet a kirándulás vezetőjénél, Nagy Sándor egyesületi gazdánál, a csanádi palotában. Indulás folyó hó 8-án reggel 6 óra 15 perckor az aradi pályaudvartól, érkezés Aradra este 9 órakor.

+ Maione Vincenzo Aradon. A kitűnő aradi vívómester, Maione Vincenzo a napokban fejezte be gyulai vívó tanfolyamát, mely igen látogatott volt. Maione most ismét Aradra jött, hogy megnyissa termét a kardforgató fiatalság számára. Az olasz iskola hívei az idén is összejönnek, hogy ismét hódoljanak a testedző és léleknevelő sportnak, melynek Maione egyik legdivatosabb mestere. A vívóterem Eötvös-utca 9. b.) szám alatt van s ugyanott lehet beiratkozni a nap minden szakában.

+ Az aradi kerékpár-klub holnap, kedden, tréfas versennyel egybekötött kirándulást rendez a Turay-csárdához. Gyülekezés a városligetnél d. u. 2 órakor. A menetparancsnokság.

A trónörökös Aradon.

(Hét percig az aradi állomáson.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 7.

Ferenc Ferdinánd főherceg immár második ízben tartózkodott Aradváros területén anélkül, hogy csak a pályaudvart is megnézte volna. Igaz ugyan, hogy ezen nem sok látnivaló van, de — így gondolkoznak a kíváncsi érdeklődők — annál több és érdekesebb látnivaló lett volna magán a trónörökösön, aki előlünk a legmélyebb inkognitoba burkolódzott.

Ma délben, mikor a trónörökös a Lipppa környéki hadgyakorlatokról visszautazott Bécsbe, ünnepesebb színezete volt a pályaudvar perronjának, mint a mult héten, amikor a főherceg a kora reggeli órákban ment keresztül az aradi állomáson. Akkor a vasut alkalmazottain és a kirendelt rendőrközegeken kívül csak újságírók érdeklődtek a magas vendég aradi tartózkodása iránt; ma azonban hivatalos fogadtatás készült a pályaudvaron, amennyiben megjelentek ott Urbán Iván főispán, Institóris Kálmán polgármester, Sarlot Domokos főkapitány, továbbá a vasut tisztviselői, végül Berecs Ferenc alkapitány és Kovács Antal rendőrhadnagy, mint a kivezényelt rendőrség parancsnokai.

A trónörökös azonban a hatóságok képviselői előtt sem mutatta magát. Szalon-kocsijának zsulul levoltak bocsátva s így a fenséges urat még csak látni sem lehetett. Az egyik kocsiból kiszállott Rémy sorhajóhadnagy, Ferenc Ferdinánd főherceg segédtisztje, a trónörökös nevében köszöntötte Urbán Iván főispánt s közölte, hogy a fenséges urnak semmi kívánsága nincsen. A főispán a szolgálatot tevő segédtisztet bemutatta Institóris Kálmán polgármesternek és Sarlot Domokos főkapitánynak s ez a társaság az alatt a hét perc alatt, míg a vonat az aradi állomáson időzött, barátságosan

beszélgetett. Közvetlenül az indulás előtt inas jelentette Rémy segédtisztnek, hogy a vonat indul, s erre elbucsuván az aradi uraktól, a kupéba folszállt.

A trónörökösöt hozó udvari vonat 12 óra 11 perckor robogott be az aradi állomásra. A különvonatot *Setankovics* Miklós aradi üzletvezető, *Fetter* Géza államvasuti felügyelő és *Gyulányi* Rezső főmérnök vezették, a mozdonyon pedig *Fényes* Kálmán, az államvasutak aradi fűtőházának főnöke volt.

A külön vonat 11 óra után néhány perccel indult el Radnáról, 12 óra 11 perckor ért Aradra, itt hét percig időzött, míg a mozdonyt szerelték s ma este tíz órakor a trónörökös már Bécsben volt.

HIREK.

Katonai léghajó Arad fölött.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 7.

Amikor a hadgyakorlatok külsőségeiből valami Aradon megjelenik, az itt általános érdeklődés tárgya, legyen az bármilyen megszokott s régóta használt dolog a katonai manőverek idején. Ebben a szerencsés helyzetben volt ma itt egy katonai léghajó, mely a déli órákban Arad fölött kelet-nyugati irányban áthaladt.

A léghajót Temes-Ujfalun bocsátották fel s állítólag hat katonatiszt ült benne. A lapok tudósításaiban szó volt arról, hogy a lippai hadgyakorlatokon két léghajó van használatban, egyik a temesvári, másik az erdélyi hadtestnek áll rendelkezésére. Az a léghajó, mely Arad fölött átvonult, katonai ballon volt ugyan, de egyik sem azok közül, amelyeket a hadgyakorlaton használtak. Míg azok ballonja hosszukás henger alakú volt, addig ez gömbalaku s nem a hadgyakorlatok segédeszköze, inkább speciális célokra használják.

Temes-Ujfalun ma két ilyen léggömböt bocsátottak föl. Az egyik Arad-felé. Pont tizenkét óra volt, mikor Arad fölött a ballon megjelent. Nyugodt méltósággal haladt s mikor megjelent a vár irányában, olyan alacsonyan uszott a levegőben, hogy erős távcsővel kosarában mozgó alakokat lehetett kivenni.

Látszott az is, hogy a léghajó kosarából valami kötél csüng alá s ezen egy fénylő tárgy, valószínűleg a gömb horgonya.

A leghajón az erre vonatkozó szabályok szerint, irással jelezve van, hogy honnan indult ki, kik ülnek benne s hova indult. Ez azért szükséges, hogy ha utközben szerencsétlenség érné a légi alkalmatosságot, tájékozódni lehessen felőle, az a teleptulajdonos pedig, akinek földjén a léghajó leszáll, azonnal köteles ezt a hatóságnak bejelenteni.

Egy teljes órán át lehetett a léghajót Arad fölött látni. Egy órakor eltűnt. Utjának végcélja ismeretlen.

— Kisasszony napja. Holnap ünnepli a katolikus világ Szűz Mária születése napját, mely a nyárvégi idő egyik legszebb ünnepe. A Máriáról elnevezett templomokba ez alkalommal bucsusok zarándokolnak. Nagy napja lesz M. Radnának, hová évről-évre óriási számú bucsus megy vasuton, kocsin, de főleg gyalogosan Kisasszony napján. Ennek az ünnepnek egyébként történelmi nevezetessége is van, mert 1853-ban szeptember 8-án találták meg O-Orsovánál az elásott magyar koronát.

— László főherceg emlékezete. Tegnap volt nyolc éve annak, hogy *László* főherceg az ágyal erdőben vadászat közben szénecskétlenül járt s meghalt. A halálozás évfordulója alkalmából

mint minden évben, az idén is tartottak gyászmisét a főherceg lelkiüdvéért a Szent-István kápolna kriptájában. A gyászmise ma reggel 8 órakor volt, s azt *Kanter* Károly apát, udvari plébános mondta. A kriptában felgyújtották az összes kandelabereket, a főherceg szarkofágját pedig elborították virágcsokrokkal. A szarkofág lábánál s fejénél két óriási koszoru volt, melyeket az alicuthi kertészből két hivatalnok hozott a család részéről. A misén csekély számú közönség volt csak jelen, mely meghatottan haladt el a szarkofág előtt, azután elhagyta ismét a sirbortot. Gyászmise volt a tragédia színhelyén, az ágyai kápolnában is.

— Nyilatkozat. Az Arad és Vidéke vasárnapi számában „*Otrombaság*” címen egy hír jelent meg, melyért *Stauber* ur, az Aradi Közlöny szerkesztője ma délelőtt tölem *Steiner* József és dr. *Sugár* Jenő urak által magyarázatot kéretett. Ez alkalomból az Aradi Közlöny szombati (208.) számát újból átolvasva, a *Stauber* József ur megbízottai által nyújtott felvilágosításokból azon meggyőződést szereztem, hogy az Aradi Közlöny-ben „*A hegyaljai spekulánsok*” cím alatt megjelent hírből ez a kitétel: „*arculütést képező konkluziójából*”, sem reám, sem munkatársaimra nem vonatkozik. Mivel pedig vasárnapi cikkem megírására egyedül az idézett kifejezés indított, ezennel kijelentem, hogy *Stauber* József szerkesztő urat — kit különben is mint barátomat nagyrabecsülök — személyében sérteni nem akartam.

Arad, 1903. szeptember 6.

Schröder Béla.

— Változások a háziezredben. Az aradi 33. gyalogezredben, a min. értesülünk, október 1-étől a következő nevezetesebb változások lesznek: *Walter* József százados, aki most tette le a törzstiszti vizsgát, az egy éves önkéntesi iskola parancsnoka lesz; az iskola eddigi parancsnoka, *Buchmann* százados a hadkiegészítő parancsnoksághoz kerül, *Burdea* Demeter helyére, aki viszont a 9. század parancsnoka lesz. A 9. század eddigi parancsnoka, *Philippovits* Akhilles az ezredparancsnoksághoz osztatott be.

— Az adófizetés csődje a megyében. Az exlexes állapot tarthatatlan voltáról tett jelentést *Farkas* Győző pénzügyigazgató Aradmegye közigazgatási bizottságának mai ülésén. Az adózás a megye területén a múlt hóban 130,000 koronával csökkent a múlt évi adófizetéshez arányítva. A pénzügyigazgató véleménye szerint, ha még egy hónapig tart az exlex, akkor egy millió korona lesz a csökkenés. Nézetük szerint ebből nagyon sok behajthatatlan marad, mert főként a kisbirtokosság nem fizet, mely ugyanis sok adóval tartozik.

— Verseci szőlősgazdák Aradon. Ma reggel körülbelül hatvan verseci szőlősgazda érkezett Aradra az állami szőlőtelepek tanulmányozására. A gazdák ezt megelőzően ma kimentek Ménesre, a hol a *vincellérképezt* és annak szőlőjét tekintették meg nagy alapossággal. Ma este visszajöttek Aradra, s holnap tekintik meg a családi szőlőoltványtelepet.

— Magyarország és Ausztria különválása. Bécsből sürgönyzik: A kremsi község tanács feliratban kéri a kormánytól a reichsrath azonnali összehívását s egy törvényjavaslatnak benyújtását Ausztriának Magyarországtól való különválása ügyében personális unio alapján.

— A Lőrinc-napi díjlövészet. Az aradi polgári lövész-egyesület szezonjának záró ünnepélye, a Lőrinc-napi díjlövészet tegnap, vasárnap vette kezdetét. A megnyitáson *Magyar* Ferenc lövészmeister üdvözölte a vendégeket. A díjlövészetben részt vesz *Ternajgó* Lajos,

a jeles lövész, ki nemrégiben nemzetközi lövész versenyen nyert első díjat. Kisasszonynapján este rekesztik be a lövészetet, mely alkalmából déli egy órakor banket lesz a városligeti vendéglőben.

— Véres beszámoló. *Molnár* Akos Kossuth-párti országgyűlési képviselő ma tartotta meg beszámolóját kerülete székhelyén: *Szekelyhidán*. A beszéd alatt *Tompa* József és *Tapolcsi* József összeeszköztek *Mikes* István csendőrrel s ez *Tapolcsit*, aki a csendőrt bántalmazni is akarta, *oldalf. gyverével agyonszúrta*. Az eset nagy izgatottságot keltett a beszéd alatt.

— Leégett városrész. Zarnóca zólyom-megyei községben, mint sürgönyzik, óriási tűz pusztított ma. Leégett az erdőhivatal, a kereskedelmi bank s elpusztultak egész házsorok. A kár igen nagy. A tűz miatt a hetivásár népe szétfutott, úgy, hogy a vásárt nem lehetett megtartani.

— Az aradi önkéntesek bevonulása. Többször irtunk már az egyéves önkéntesek idej bevonulásáról. A kiszolgált önkénteseket ugyanis október elsején szabadságozzák, a rendes sukrescentia pedig hiányzik. Természetesen gondoskodnak most katonáék arról, hogy a kaszárnyák önkéntesek nélkül ne maradjanak. Azokat, akik már korábban megütötték a mértéket és szolgálatra alkalmasnak mutatkoztak, de bevonulásukat katonai engedéllyel mostanáig elhalasztották, *behívják az ezredékhez*. A besorozott önkéntesek a régebbi létszámhoz tartoznak s így rájuk nem terjed ki az ujonc-behívási tilalom. Az önkéntesen jelentkező és magukat soroztatni kívánó ifjakat is fölveszik. Vannak huszonegyéves védkötelesek, akik már úgy intézték személyes viszonyaikat, hogy az idén bevonulnak. Ezeket szívesen látja a hadvezetőség, bár valószínű, hogy az ifjuság nem igen fog tudni a kaszárnyákba. Az önkéntesek mindenütt a rendesnél kevesebb számmal lesznek, de azért rendes iskoláztatást nyernek. Az aradi önkéntesek behívóját, azokét, akik már be vannak sorozva, mostanáig még küldte szét az ezredparancsnokság.

— Rákosi Viktor beszámolója. *Rákosi* Viktor országgyűlési képviselő vasárnap beszámolót tartott kerülete székhelyén, Hajdunánáson, hova *Nessi* Pál képviselő és több vendég kíséretében érkezett. *Rákosi* beszámolójában viszapillantást vetett az eddigi küzdelemre, magyarázta a függetlenségi párt multkori válságát, kifejtette Kossuth álláspontját. Ezután azt a kérdést vetette föl, van-e valaki, aki azt kívánja, hogy a harcot a követelések teljesítése nélkül hagyják abba? A tömeg erre percekig tartó viharos kiáltásba tört ki: Nem, nem! Nem szabad abbahagyni! Bejelentette ezután, hogy az országgyűlést össze fogják hívni, az öreg bakák visszatartása, az osztrák pártok fenyegető fölvonulása és a szabadelvű párt makacs hallgatása miatt. Kéri választóit, hogy támogassák továbbra is, mindent megtesznek, hogy fiaik ne szolgáljanak olyan hadseregben, amelyet németül vezényelnek. Lelkes éjjenzéssel fogadták a beszámolót. Ezután *Nessi* Pál mondott hazafias beszédet.

— Hettyey püspök temetése. Pécsről táviratozzák: *Hettyey* Sámuel püspök temetése méltó kifejezése volt annak az általános gyásznak, a melyet a püspök halála Pécsen, az egyházmegyében és a legszelebb körökben okozott. A püspöki palota és a templom előtti térséget már korán reggel ellepték az összes középiskolák és nevelő intézetek ifjuságai, a törvényhatóságok és valamennyi pécsi egyesület, a melyek élvezték a püspök jótekonyságát. A gázlámpák véges-végig gyászfátyollal voltak bevonva. A püspöki kápolnában elhelyezett ra-

vatalt koszoruk beláthatatlan sokasága borította. Schaumburg-Lippe György uralkodó herceg ma reggel baranyai uradalmának igazgatójával, Geidemann Ottóval élővirág koszorút küldött, kék piros-fehér szalaggal, a melyet hercegi korona és a herceg monogramma díszített. Ozveggy Kállay Bóniné, a Szőgyény-Marich László család szintén küldtek koszorukat. A Tolnából érkezett koszoruk seregét el sem lehetett helyezni a kápolnában, a melyet a tegnapi nap folyamán sok ezer ember, közöttük távoli falvakból idesereglett parasztok látogattak. Reggel 8 órakor kezdődött a gyászünnepély a zsufolásig megtelt vártemplomban. „Oficium defectorum“ elimádkozásával. A gyászszertartást Kohl Medárd püspök végezte. A küldöttségek, a melyben Széchenyi Sándor gróf vezetése mellett többek között Perczel Dezső, Apponyi Sándor és Géza grófok is részt vettek, Verőcevármegye *Chavrak* Levin főispán vezetése mellett küldött nagyobb deputációt. Az összes állami hivatalok testületileg vettek részt a temetésen. A központi és a teljes számban egybegyűlt vidéki papság $\frac{3}{4}$ órákor fogadta Kohl Medárd püspököt, aki a papság élén a templomból a püspöki palotába vonult, ahol a koporsót az előcsarnokban helyezték el. A koporsó mellett helyezkedett el a papság egy része és a többi a palota lépcsőcsarnokát lepte el, ahol a Venite eccliamus zsoltárt énekelte. Beszentelés után a papság vállán vitte a koporsót a templomba, hol a középhajóban a népoltár előtt felállított ravatalra helyezték. Kohl Medárd püspök itt rekviemet mondott, mialatt a székesegyházi énekhar Mitterer rekviemjét adta elő. Ennek elhangzása után következett a négyszeres absolutio, mire a koporsót levitték a templomba, hogy a beszentelést végző püspök még egyszer megáldotta az elhunytat, kit néhai Király József és Szepesy Ignác báró püspök sirja fölött ásványi fülkében helyezték el a város összes harangjainak zugása mellett.

— **Budavár bevételének évfordulója.** E hónap másodikán volt 118-ik évfordulója annak a történelmi eseménynek, hogy *Lotharingiai* Károly főherceg egyesült hadai a törököktől Budavárát visszafoglalták. Az évforduló alkalmából ma a koronázó Mátyás templomban hálaadó istentiszteletet tartottak, melyen nagy közönség volt jelen.

— **Szegedi bucsusok Radnán.** Vasárnap délután 4 órakor érkezett Radnára a szegedi bucsusok különvonata. Vége-hossza nem volt az állomástól a községbe bevonuló bucsus seregnek. Mintegy ezerkétszázan érkeztek a vasúton, azonfölül gyalogosak is mintegy ezren jöttek Szegedről. Általában szokatlanul nagy a bucsus zarándokok száma az idei őszi Kisasszony napi bucsu alkalmával. Eddig már tiztizenkétszázra tehető az érkezettek száma, ami a mai nap folyamán még megkétszereződik. Sokakat a hadgyakorlatok iránti kíváncsiság is ide vezérelt, de az ájtatosság is szokatlan megszállta a hiveket ez évben. Különösen az alföldi magyar városok és községek lakói érkeznek nagy számmal, s minthogy ilyenkor a népnek már inkább van pénze, nagy a sűrűség-forgás s a vásárlás az árucarnokok között. Mindenki igyekszik az otthonmaradtaknak valami radnai emlékekkel kedveskedni. Szokatlanul meg fogja nehezíteni az érkezett utasok visszaállítását a vasúti állomásnál a katonáknak ugyancsak ez időre esett elszállítása, habár az üzletvetés intézkedett, hogy megfelelő számú kisegítő hivatalnok álljon rendelkezésre a radnai állomáson. De ha tekintetbe vesszük, hogy kisasszony napján tízezer bucsust s ugyanannyi katonát kell továbbítani, képzelhetjük, hogy mily megerőltetett működést kell a vasútnak e napon teljesíteni, nem számítva a lo-

vak, podgyászok s útegek lerakását és szállítását.

— **A pécskai vashid.** Pécska község egy építendő vashid költségei fejében a kincstártól vámszedési jogot kért. A megye közigazgatási bizottsága mai ülésén elhatározta, hogy pártólól terjeszti az ügyet a minisztérium elé.

— **A vasúti keramit-ut javítása.** A simándi uti átjárótól a pályaudvar előtt elvezető keramit-ut annyira megrongálódott, hogy átjavítása vált szükségessé. Az ut építési költségeit felerészben a város és felerészben a vasút viselte s a javítási költségek is így oszlanak meg. Ezek a költségek tízezer koronát tesznek ki s ebből 5000 koronát a város fizet, mégpedig a közigazgatási bizottság mai határozata szerint abból a 25.000 korona feleslegről, mely a Kis-Zombor-fehértemplomi utszakasz kiépítési költségeiből fennmaradt.

— **Az interparlamentáris konferencia.** Bécsből jelentik: A nemzetközi választott bíróságok interparlamentáris egyesületének tanácsa ma délelőtt az összes tagok jelenlétében Pléner Fr. n. az urakháza tagjának elnöklésével hosszabb ülést tartott, amelyen végleg megállapították a holnap kezdődő konferencia napirendjét. Az interparlamentáris unió tagjai este *Harrach* grófnál, az urakháza tagjánál estélyre voltak hivatalosak. Ott volt *Apponyi* Albert gróf a magyar képviselőház elnöke is.

— **A megfult bolgár pénzügyminiszter.** Róviden hírt adtunk arról, hogy *Mamusev* bolgár pénzügyminiszter fürdés közben a tengerbe fullt. A miniszter vízbefúlásáról újabban a következőket jelentik Szófiából: A miniszter, aki csak néhány nappal ezelőtt érkezett Euxinogradba, mindjárt fürdőt vett, bár a tenger nagyon háborgott. Valószínűnek tartják, hogy a vízben görcsöket kapott és úgy érte a szerencsétlenség. *Zlatanszky* udvari intendáns, aki tanuja volt a jelenetnek, azonnal segítségére sietett, de egy erős hullám mindkettőt még jobban besodorta a tengerbe. Ezt látva a parton álló *Ankov* palotafelügyelő, a vízbe ugrott s kimentette *Zlatanszkyt*. *Mamusev* pedig elmerült a vízben. Néhány percre rá a hullámok *Mamusev* hulláját vetették a partra.

— **Gyakornoki kinevezés.** Az aradi kir. pénzügyigazgatóság *Szepesi* Mihály aradi díjtalan adóadóhivatali gyakornokot a világi kir. adóhivatalhoz segélydíjas adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

— **Orvosok nagygyűlése.** Kolozsvárról jelentik, hogy a magyar orvosok és természetvizsgálók XXXII. nagygyűlése az egyetem aulájában ma délelőtt óriási érdeklődés mellett, nagy sikerrel folyt le. *Esterházy* Kálmán gróf pontban tíz órakor nyitotta meg a nagygyűlést. A tizkári jelentést dr. *Prochnov* József olvasta fel. Majd *Szabó* Dénes dr. egyetemi tanár *Kovács* József, a nagynevű orvosprofesszor emléket méltatta. A napirend utolsó pontja *Apathy* István rektornak, a vándorgyűlés alelnökének előadása volt, „Hódításaink a mikromilliméter hiányában“ címmel. A gyűlés után délután két órakor társasbéd volt a sétatéri kioszkban, amelyen *Esterházy* Kálmán gróf a királyra, *Chyzer* *Esterházy* Kálmán grófra mondott felköszöntőt. Ezenkívül még számos felköszöntő hangzott el.

— **Egy pángermán ifju megleckéztetése.** Hatalmas leckében s megérdemelt büntetésben részesült — mint Nagybecskerekéről írják — *Lunz* Viktor pancsoval technikus, aki legutóbb dühösen lebecsmérelte *Rákóczi* emléket. Egy *Steiner* nevű derék pancsoval gyógyszerész nagyon fölháborodott *Lunz* viselkedésén s társaságban azt mondta, hogy ha *Lunz* a szemé elé kerül, fölpofozza. Az ígéretnak híre ment, amire *Lunz*, mivel tartalékos tisz, kénytelen volt *Steinert* provakálni. Meg is verekedtek s a pángermán ifju ugyancsak megjárta. A kardpárbajban *Lunz* két hatalmas vágást kapott a mellére, azonkívül a fejére a homlokától le az orráig olyan hatalmas metszést, hogy menten összerogyott s esz-

méletlenül vitték el. Ez utóbbi vágás olyan, hogy egész életén emlékjele lesz pángermán-ságának s örökké meg fogja emlegetni gyalázkoztását.

— **A Párisi Aruház katasztrófájához.** *Lung* Gyö gy tanácsos még ma is dolgozik azon a jelentésen, a melyet a tanuk kihallgatása alapján, *Matuska* Alajos helyettes polgármester számára készített. Ez a jelentés főleg azokra a kérdésekre terjed ki, hogy a tűzoltóság nem követett el mulasztást, vagy hibát és hogy az emberélet mentése körül elkövetett-e minden lehető. Kiterjeszkedik ezenkívül a jelentés arra a körülményre, hogy kiknek a hibája miatt nem építették meg azt a választó-falat, amelynek az lett volna a hivatása, hogy az üzlet-helyiséget elkülönítse a kapu-aljtól. Végre azt vizsgálta meg *Lung* tanácsos s arra nézve tesz jelentést, hogy a tűzrendészeti ellenőrzés hiányosságáért kit terhel a felelősség. Ez a jelentés nem kerül a közgyűlés elé, hanem alapjául szolgál a jövőbeli feyzelmi eljárásnak. A közgyűlésen, ugyancsak *Lung* tanácsos jelentésének fölhasználásával, *Matuska* Alajos alpolgármester, szóbeli jelentést fog tenni. A Rókus-kórházban a tűzkatasztrófa betegei közül most csupán csak kettőt ápolnak még: *Spira* Adélt és *Mátyás* Gizellát. *Korbinyi* Emma napok előtt, *Glück* Sándor pedig tegnap hagyta el a kórházat, mindkettő teljesen gyógyultan. *Mátyás* Gizella is nemsokára a *Spira* lány állapota is fölépül és teljesen kielégítő.

— **Házasságszerző virágcserep.** Nagyváradon érdekes esetről beszélnek mostanában. Egy fiatal középiskolai tanár az utcán sétált pár hónappal ezelőtt. Gondolatokba merülve rótt a gránitot, s e közben az emeletről egy virágos cserép zuhant a vállára. Amint a megdöbbenésből felocsudott, szaladt az emeletre, hol két sápadt nőt talált, anyát és leányát.

— **A cserép rám esett!** — kezdte a tanár, de látva a hölgyek zavarát, megakadt. A nők erre oda léptek hozzá és bocsánatot kértek. A leány kefért hozott és tisztogatni kezdte altanár ur kabátját. Az idegent kedvesen lepte meg az előzékenység s még sokáig ott maradt elbeszélgetve a nőekkel. A fiatal leányt nagyon bájosnak találta és mikor távozott, engedelmet kért, hogy újra tiszteletét. Az engedelmet fel is használta. Jött sűrűn, szinte nap-nap mellett s a vége, hogy a fiatal tanár most küldte szét az értesítést, hogy a kisasszonyt eljegyezte.

— **Rendület az aszfaltbetyárok ellen.** A zajos erkölcséről híres porosz fővárosban, a szoborcsontító Berlinben, hol évről-évre hosszabb és furcsább rendőri krónikákkal ünneplik *Silvester* éjjelét, az a jó szokás, hogy bizonyos uracsok, akiknek nincsen más dolga és kalandra vágnak, tisztességes asszonyokat megszólitának az utcán és kísérelül ajánlkoznak, annyira kifejlődött már, hogy végre a belügyminiszter figyelmét magára vonta. A miniszter rendeletben utasította a rendőrség főnökét arra, hogy ezt az „Unfug“-ot szüntesse meg. Minthogy a szolgálati szabályzat értelmében az egyenruhás rendőrök közvetlenül be nem avatkozhatnak, a porosz belügyminiszter polgári rendőröket óhajt megbizni azzal, hogy a női nemet az utcán szükség esetén megvédelmezzék. Evégből a polgári rendőrök számát szaporítani fogják Berlinben. A törekvés mindenesetre dicséretes, de talán mégis jobb lenne, ha tovább is maguk védelmeznék meg magukat azok a berlini hölgyek akik nem szoktak az utcán ismeretséget kötni, mert ki tudja, nem e kutyára bízzák a szalonját azoknak a polgári rendőröknek a személyében, akik ezentul ex offo fogják az aszfaltbetyárok ellen védekező Spree-parti szépeket hazakisérni.

— **Tűz a tréncaszárnyában.** Budapesten a Lelhel-utcában lévő tréncaszárnyában ma délelőtt 11 óra felé a IV. számú traktusban lévő istálló teteje kigyulladt. A tűz különösen azért mutatkozott veszedelmesnek, mert az istálló fölötti padlás tele volt szalmával s a közelben sok istálló van. A kaszárnya tűzoltásra begyakorolt legénysége nyomban két fecskendővel sietett a tűz oltására. Az inspekciós tisz pedig értesí-

tette a tűzörséget. Pár perc alatt ott voltak a közeli kerületek tűzörségei. Mikor a tűzoltóság berobogott a kaszárnya udvarába, akkor csapott ki a tűz az istálló tetejére. A minden oldalról megindult oltás azonban gyorsan elfojtotta a bajt úgy, hogy a tetőnek csak egy tűzfal közé eső része égett el. Az istállóban a tűz kitérősekor lovak nem voltak. Nagyon valószínű, hogy a tűz a padláson támadt, ahol szalmazsákokat töltöttek pár perccel a tűz kitérőse előtt.

— **Aradi cigányok Finnországban.** Megirtuk vasárnap, hogy Nagy Károly aradi cigányprimás tizenkét tagból álló zenekarával szerdán két hónapi hangversenyezésre Helsingsfors-ba, Finnország fővárosába utazik. A zenekar külföldre utazása előtt kedden este bucsu hangversenyt rendez a Fehér Kereszt télikertjében.

— **Megőrült főigazgatói tollnok.** Szomorú sorsra jutott Ponor *Thewrewk* István, volt aradi hírlapíró, Ponor *Thewrewk* Árpád, a neves egyetemi tanárnak fia. Jelenleg Nagyváradon tankerületi főigazgatói tollnok, s Budapesten töltötte szabadságát. Ma délután betámolygott a főkapitányságra és a kapuban álló rendőrtől kérte, hogy rögtön vezesse a főkapitány elé. A rendőr a gyanus viselkedésű idegent az ügyeletes tisztviselőhöz kísérte. *Thewrewk* itt összefüggéstelen szavakban arról panaszkodott, hogy erős főfájás gyötri, hogy közel van a megőrüléshez. A szegény ember össze-vissza hadart s kezével hadonázott, mire a tisztviselő azonnal behívatta a rendőrorvost. Ez megállapította, hogy *Thewrewk* megőrült. A rendőrségen nyomban intézkedtek, hogy bevigyék a lipómezei elmeegógyintézetbe. *Thewrewk* István már több ízben volt kezelés alatt az örültek házában.

— **Orfeum az Elite kávéházban.** Egy hét óta Löwy Ignác Elite kávéházában egy minden tekintetben kiváló varieté társulat produkálja magát esténként szép számú közönség előtt. A társulat több kitűnő taggal rendelkezik, így *Elek* kisasszony, kinek tüzes, eleven temperamentuma a művészi előadott sokféle nemzeti táncokkal és groteszk akrobai mutatóványaival óriási tetszést aratva, valósággal ex-cellál. Kiséri *Kiss* Sándor nemzetközi dalkomikus, ki saját szerzeményű kupléival már a közönség kedvence lett, valamint *Várad* Pál, az ország legjobb Göre Gábor utánozója sok tapsot aratnak. *Ormay* Lujza sansonett, előadott kupléival és sikkes játékaival hódít. Szilágyi Elemér nőimitátor szép szoprán hangjával és ügyesen előadott dalainak, az igazgató, Lengyel József és Pataky Ferenc mint humoristáknak az „Alsós” című bohózatban a közönség sokat nevetett. A héten több új tag érkezik rövid vendéglátásra.

— **Hagyaljai állomások új neve.** A gyoroki szőlőbirtokosok egy része és a ménesi vincellériskola kérték a máv. aradi üzletvezetőségét, hogy Gyorok vasuti állomás nevét *Gyorok-Ménés*-re, Ménését pedig *O-Paulis*-ra keresztelje elé. Az üzletvezetőség áttette az ügyet véleményezés végett Aradmegye közigazgatási bizottságához, mely mai ülésén csupán az O-Paulis elnevezést véleményezte.

— **Kitüntetés.** Mint a hivatalos lap jelenti, a felső ez évi augusztus 24-én kelt elhatározásával *Holzer* Sándor ker. tanácsosnak, mint a *Holzer* Simon női konfekció cég tulajdonosának a cs. és kir. n. var. szállítói címet legkegyelmesebben adományozta.

— **A fagyalt kedvelők figyelmébe.** *Marszker* Alfréd, a Városi kávéház bérletje, értesíti a n. é. közönséget, hogy a nagy meleg újból beálltával a fagyalt készítését és kiszolgáltatását ismét megkezdte. Kapható egész nap.

— **Általánosan el van ismervé az, hogy** *Weinberger* Ferenc jóhírnévnek örvendő, szolid ékszerészünknél, Központi száloda épület, a közönség a legelőkényebb és leglelkismeretesebb kiszolgálásban részesül, csakis finom ékszer és valódi „Genfi” zsebóra, valamint diszezüst és éteszközök dus raktárát a legmelegebben ajánlhatjuk a t. közönség b. figyelmébe. Saját szakszerű ékszerműhely. Városi és megyei telefon 489.

— **Minden nőnek tudnia kell, hogy a párisi és bécsi kiállításán arany éremmel kitüntetett Balassa-féle valódi angol Ugorkatej azonnal eltünteti szepelőt, májfoltot és mindennemű tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörű üdőségét, fiataloságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindenki vegye meg még ma. Ara 2 korona, hozzá való ugorka szappan 1 kor., 8 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1.20 és 2 kor. Kapható Balassa Kornél gyógyszerárban Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz uraknál, Krausz Elemér és társai drogueria üzletében, Földes Kelemen gyógyszerárban, Tábor Gyula gyógyszerárban Pécskaun 18. sz., ahonnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék Balassa-féle ugorkatejet kérni.**

— **A Porter-cipők ma a legkedveltebb cikkekké közé tartoznak Aradon.** Alig van példa rá, hogy valamely gyártmány ily rövid idő alatt megnyerte volna a közönség tetszését. Ennek a titka abból áll, hogy a Porter-cég nem csak a legjobbat tartja raktáron, hanem azt a lehető legolcsóbban árusítja. Vannak talán elvétve kételkedők, akik azt hiszik, hogy a Porter-cég cipőivel nem nyújt annyit, mint bármely más speciálta, de ezek jöjjenek el és győződjenek meg arról, hogy szép, sikkes és finom cipőkben nagyobb választékot nem lehet kívánni. Az áruház számol a legkényesebb igényekkel, s midőn a versenyvel sorompóba lép, ismeri annak a közönségnek jogos kívánalmait, amelyek hű kielégítésére egyedül törekszik.

— **Dentolin fog-creme** a legkedveltebb fogszéplő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Elítelt aradi kereskedő.** Ilyen cím alatt vasárnapi számunkban megjelent cikkekre vonatkozóan pótlólag arról értesülünk, hogy az egyik vádlottat, *Popp* Vilmost a törvényszék felmentette, míg *Mittner* Pált ítélte el 100 korona pénzbüntetésre.

§ **Petició-tárgyalás.** Az Ipolyszalkán 1902. július 28-án megtartott időközi képviselőválasztáson *Jakabfy* István választatott meg nagy többséggel országgyűlési képviselőnek. A kis többségben maradt *Konkoly Thege* párt néhány főembere, Toldy István és társai utján megáldták a mandátumot s a választás érvénytelenítése miatt peticionáltak. A kuria a lefolytatott választás megvizsgálását elrendelte s a folyamatra tett vizsgálat befejeztetvén, a kuria a folytatolagos tárgyalást október hó 27-ére délelőtt 10 órára tűzte ki, a melyre a megválasztott képviselőt *Jakabfy* Istvánt is meghívta. A kuria választási tanácsának elnöke *Vavrik* Béla, az ügy előadója: *Bolgár* Emil kuriai bíró lesz.

VÁROS ÉS MEGYE.

Aradváros közgyűlése.

— A sorrend. —

Folytatolagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1903. évi szeptember hó 9-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak:

33. Arad sz. kir. város községi iskolaszékének előterjesztése a városi községi elemi iskolákhoz a már megszavazott összeg keretén belül egy tanítói és két tanítónői új állás rendszeresítése iránt. 34. U. az. előterjesztése, a városi községi iskolák-nál működő r. kath hitoktatók részére eddig megszavazott tiszteletdíjak felhasználásával négy róm. kath. rendes hitoktatói állás szervezése iránt. 35. *Matolay* Gyula festő növendék kérelme az 1903/4. tanévre 600 korona ösztöndíj megszavazása iránt. 36. *Kis* Károly festő növendék kérelme az 1903/4-ik tanévre 600 korona ösztöndíj megszavazása iránt. 37. *Vidulovits* Izidor városi végrehajtó kérelme 6 heti szabadság idő engedélyezése iránt. 38. Az iparos tanonciskola bizottság jelentése az aradvárosi iparos tanonciskola 1902-1903. tanévi viszonyairól.

Arad a múlt hóban.

— A polgármester jelentése. —

Institoris Kálmán polgármester augusztus hóra vonatkozó jelentését a következőkben terjeszti a törvényhatósági bizottság elé:

A közegészségi állapot a múlt havhoz hasonlítva meglehetősen javult. A betegülések gyérültek; a halálozás csökkent. Az összes halálozás 21-gyel, a városi 18-al volt kevesebb mint júliusban, az újszülöttek száma a városi halálozást 25-tel haladta meg. A városi halálozásokból esik a csecsemőkora 28 százalék, a gyermek s ifjúkora 15 százalék, a felnőtt kora 30 százalék, az előhaladt kora 27 százalék. A gyomor és bélszékély volt tulnyomó számban, felnőttek közt a nyári hányás-zékély többször fordult elő. Tüdőbajok, gümős tüdőbántalmak gyéribben mutatkoztak. A heveny fertőző betegségek ritkán jelentkeztek. Bejelentve volt a vörheny 4 esettel, difterial, tifus 3, a hőkhurut 5 s a járványos fültő-mirigylob 1 esettel. A trachomas beteggek száma volt július hó végén 5, gyógyult 2, maradt 3, a kórházban kezeltetik 2, idegen 2. Elhalt összesen 105 egyén, 43 férfi, 62 nő, az elhaltak között helybeli 95, idegen 10. Halva született 4. A városi lakosság halálozási évi aránya 1000: 21.1. A megyei közkórházban ápolgatott 519 egyén, az izraeliták kórházában 8, összesen 527, ezek közül gyógyult 128, javult 160, meghalt 21.

A népesedési viszonyokban változás nem állott elő. Elve született 120 gyermek, 67 fiu, 53 leány; törvényes, 111 törvénytelen 19. A születések évi aránya 1000 226.3. Házasság kötött 36.

A város közigazgatási menetéről az 1903. évi augusztus hóra vonatkozó jelentésem a következőkben van szerencsém előterjeszteni.

Az elmúlt hó folyamán az ügyek rendszeres menetét misem zavarta meg. Az érkezett kormányrendeletek pontosan végrehajtottak. A személy és vagyonbiztonság nagyobb mérvű bűnesetek által megzavarva nem volt. A 38 esetben felmerült kisebb tolvajlás tetteit 26 e.etre nézve kinyomoztattak. A kihágási bíróságnál július hóról elintézetlen maradt 65 ügy, augusztus hóban befolyt 423 ebből elintézetett 390 elintézetlen maradt 98. A kapitányi hivatal hatáskörébe tartozó kisebb kihágási ügy tárgyalatott és elintézetett 6. Beiratott 551 cseléd. A városi szegény ápoldába elhelyezve volt 104 egyén augusztus hóban felvéetett 2, kibocsátott 3, maradt a hó végén 103. A havi segélyben részesített városi szegények száma volt július hó végén 633, augusztusban felvétetett 4, a segélyzés megszűnt 1 egyénnel, maradt e hó végén 636 városi segélyezett. Tűz 6 esetben volt, nagyobb arányokat azonban egy sem öltött. A községi bíróságnál július hóról tárgyalás alatt nem maradt ügy, augusztus hóban befolyt 988 elintézés alatt állott összesen 988, ebből elintézetett 988. Végrehajtás foganatosított 167, árverés tartott 2. A katonai ügyek szabályszerűen vezetettek. Tartózkodásra és távozásra jelentkezett 372 közös, hadseregbeli és 297 honvéd tartalékos. Utóállítot 1 helybeli és 1 idegen illetőségű hadköteles. Önként besoroztatott 6. A póttartalékba helyeztetett 1. Szabadságot tartott 1. A város terhére vendéglőkben elszállásoltatott 11 törzstiszt, 38 főtiszt.

Az üdöbehajtás eredménye a következő volt Befolyt állami adó 21250 kor. 1 fillér, leiratott 2826 kor. 13 fillér, összesen 24076 kor. 14 fillér hadmentességi díj 399 kor. 12 fillér, jog és bélyeg illeték 4877 kor. 75 fillér, községi adó 9720 kor. 48 fillér, leiratott 1148 kor. 32 fillér, összesen 10863 kor. 74 fillér, utadó 1834 kor. 48 fillér, leiratott 80 kor. 25 fillér, összesen 1914 kor. 78 fillér, átirás díj 3083 kor. 14 fillér, iparkamarai díj 266 kor. 18 fillér, idegen közadó 1855 kor. 1 fillér, leiratott 12323 kor. 18 fillér, összesen 1417 kor. 34 fillér, szárazérszabályozási költség 61 kor. 11 fillér, csatornázási költség 2833 kor. 8 fillér.

Pénzforgalmi kimutatás 1903. augusztus hóra A hali pénztár bevétele volt 184640 kor. 15 fill. kiadása volt 148786 kor. 01 fill. maradványa 3590 kor. 14. fillér. Az utépítési alap bevétele volt 10778 kor. 73 fill. kiadása volt 7301 kor., 23 fill., maradványa 100430 kor. 50 fillér. A különféle alap bevétele volt 918420 kor. 98 fill. kiadása volt, 674 kor. 26 fill., maradványa 850975 kor. 72 fillér. sorompóknál szedett kövezet vám folyt be 5516 kor. 08 fill., helypénz folyt be 7061 kor., partvám folyt be 772 kor. 80 fill., összesen 13350 kor. 58 fill. kiadás volt 2751 kor. 26 fill., maradt tiszta jövedelem 10599 kor. 32 fillér. 1903 január 1-től augusztus 31-ig befolyt: kövezet vám 36782 kor. 58 fill. helypénz 45805 kor. 76 fill., partvám. 3857 kor. 64 fillér, összesen 86445 kor. 98 fill., kiadás volt 16651 korona 43 fillér, maradt tiszta jövedele 69794 korona 55 fillér. A mértékhitelítő hivatalnál hitelesített 57 drb. folyadék mérték, 900 dr. hordó, 86 drb. száraz tárgy mérő, 125 drb. su. 34 mérleg. Hitelesítési díj befolyt 688 korona 8 fillér.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Az Aradi Közlöny jövő évi Nagy Képes Naptárának címtára már készülöben van. Hogy a címtár teljes legyen, felkérjük Aradmegye és Aradváros mindazon egyesületeinek, társulatainak és intézeteinek vezetőit, akik az elnökség, tisztikar, stb. névsorát, még eddig be nem küldötték, hogy azt a legközelebbi napok folyamán szerkesztőségünk címére eljuttatni sziveskedjenek.

Régi előfizető. Zaránd. Kérdezett sorsjegyei közül az 5297 sorozatu Bazilika sorsjegy a f. é. szeptember 1—i húzáson 13 koronát nyert a törlesztési húzásban. A sorsjegy törlesztési részét bevonják, a nyereséget szelvényt pedig visszaadják, a mely tovább játszik a nagyobb nyereseményekre. Tessek a sorsjegyet Wallfisch A. aradi bankházaiba beküldeni, a sorsjegyre esett nyeresémet ott kifizetik. A többi sorsjegye nem nyert.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEL.

Többeknek. Több oldalról panasz érkezett hozzánk, hogy a kihordók reggelenként későn kézbesítik a lapot t. előfizetőinknek. E bajon rövid pár nap múlva gyökeresen segítve lesz, amennyiben nyomdánkat egy legújabb szerkezetű Adam féle gázmotorral szereljük fel, mely gyorsaságával és nagy munkaképességével lehetővé fogja tenni, hogy az Aradi Közlöny már a hajnali órákban, a közönség kezeiben legyen.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, szeptember 7.

A holnapi ünnep folytán ma tartatott meg a rendes hetivásár ismét nagy kínálat mellett. Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Buza I-ső minőségű 7.—7.10.
Buza közép uj 6.70—6.90.
Tengeri ó 5.60—5.70.
Rozs uj névleges jegyzés 5.40—5.50.
Arpa uj névleges jegyzés 4.90—5.—
Zab uj névleges jegyzés 5.—5.10.

Budapesti áru- és értéktözsde

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 7

Déltizede. Buzakínálat mérsékelt, vételkedv gyöngö. Nyugodt irányzat mellett 30.000 métermázsa került forgalomba, változatlanul tartott árakon. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás szép.

Kötézsde. Berlin 1½ olcsóbb, Páris 15 magasabb.

Zárás 12 órakor:

Buza októberre	7.41—7.42
Buza 1904. áprillisa	7.68—7.70
Rozs októberre	6.24—6.25
Rozs 1904. áprillisa	6.52—6.53
Zab októberre	5.50—5.51
Zab 1904. áprillisa	5.71—5.72
Tengeri szeptemberre	6.30—6.31
Tengeri 1904. májusra	5.51—5.52
Repce szeptemberre	

Zárás 5 órakor:

Buza októberre	7.38—7.39
Buza 1904. áprillisa	7.65—7.66
Rozs októberre	6.22—6.23
Rozs 1904. áprillisa	6.52—6.53
Zab októberre	5.48—5.49
Zab 1904. áprillisa	5.71—5.72
Tengeri szeptemberre	6.28—6.29
Tengeri 1904. májusra	5.49—5.50
Repce szeptemberre	

Első aradi egyedüli szakszerű mosó és tisztító műintézete, összes házi ruháknak mosását, legolcsóbb egy-ségi árak és kezesség mellett el-vállalok.

NAPIREND.

Szeptember 8. Kedd. Róm. kath. naptár: Kisasszony napja. — Protestáns naptár: Kisasszony napja. — Görög-keleti naptár (augusztus 26.): Adria. — A nap két 5 óra 13 perckor, nyugszik 6 óra 8 perckor.

Közlöny-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11¼—12¼ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1¼—2¼ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereky-múzeum helyisége mellett lélesterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Sok helyütt csapadék, zivatarok, hűvösebb.

Szeptember 8. Az arad-hegyvidéki turista-egyesület kirándulása Mária Radnára. — Az aradi kerékpárklub tréfas versenynyel egybekötött kirándulása a Turay-csárdához.

Szeptember 9. Városi közgyűlés délután 4 órakor.

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű és papirkereskedése, Aradon, Andrassy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-p.)

A tanuló

ifjúság

szives figyelmébe!

Kiváló minőségű iskolai **taneszközök**, u. m. **füzetek, léniák, körzők, rajztömbök**, a legjobb gyártmányu **radirgummi-fajok, ceruzák, tuss festékek, ecsetek**, valódi **fiumei és péterfalvi rajzpapír** stb. minden pontosan a tanintézetek előírása szerint. Magyar készítmények.

Mindenből csak legjobb gyártmányok!

Használt

iskolakönyvek

óriási mennyiségben, kitűnő állapotban kaphatók!

Egyben ajánlom 60.000 kötetes

kölcsonkönyvtáramat

melyben minden ujdonság kapható, továbbá 30.000 kötetes

zenemű-kölcsonkönyvtáramat,

melyben szintén az összes ujdonságok megjelenésük után azonnal kivehető.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, könyv- és zenemű kölcsonkönyvtára.

Telefon 385. sz.

Bettelheim K.

Telefon 184. ARAD. Telefon 184.

Aulich Lajos-utca 2. sz.

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi május hó 1-től. —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felé érkezik:	
Hagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.31
Gyorsvonat délután	4.21	Személyvonat d. u.	3.32
Személysz. tv. d. u.	4.45	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szmv. Szolnokról este	9.—
Erdély felé:		Erdély felé:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborszról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Gyorsvonat reggel	8.08
Soborszról délután	2.04	Személyvonat d. e.	10.50
Személyvonat d. u.	4.07	Radnáról délután	2.36
Radnára délután	6.35	Gyorsvonat délután	4.06
Gyorsvonat este	7.18	Radnáról vas. és ün. e.	8.13
		Személyvonat este	9.05
Temesvár felé:		Temesvár felé:	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjjel	10.59
Szeged felé:		Szeged felé:	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.35
Vegyesvonat reggel	7.10	Vegyesvonat este	7.06
Személyvonat d. u.	4.11	Személyvonat este	10.33
Brád felé:		Brád felé:	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonczról sam. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Gurahonczig sam. du.	4.30	Személyvonat este	5.56
		Pankotáról sziv. este	9.20

Metormenetek

Arad—Szabadcsigter és Battonya között.

Battonya felé reggel	8.—	Battonya felől reggel	8.02
Battonya felé d. u.	12.26	Battonya felől d. u.	12.04
Battonya felé este	7.11	Battonya felől d. u.	4.05

Arad p. u. Kisjenő-Erdőhegy és Pankota között.

Kisjenő felé délelőtt	11.25	Pankota felől reggel	5.48
Pankota felé este	7.20	Kisjenő felől délután	2.51

Menetrend a hadgyakorlatokra.

Mária-Radna—Szeged-Rókus között.

M. Radna ind. d. e.	10.50	B. Csaba érk. d. u.	2.04
Paulis délelőtt	11.03	B. Csaba ind. délután	2.35
Györök délelőtt	11.34	Csorvas délután	3.12
Glogovác délelőtt	11.57	Oroszha délután	3.43
Arad érk. délután	12.10	Vásárhely Kutas d. u.	4.05
Arad indul délután	12.20	H. M. Vas. rhely d. u.	4.40
Sofronya ind. d. u.	12.39	H. M. V. Népkert d. u.	4.45
Kurtics délután	12.53	Algyó délután	5.09
Lökőshaza délután	1.16	Szeged-Rókus érk. d. u.	5.26
Kétegyháza délután	1.40		

GERMANDRÉE Porhanyós állapot-

ban és tabl-ttáiban Francia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és úde színt ad. 1900. évi Párisi Világkiállítás: ARANYEREM. MIGNOT BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS. 1290 Vigyázat a bevételezésnél.

Antiquar

iskolakönyvek

még mindig

kaphatók

Ingusz I. és fia

könyvkereskedésében

ARADON, Weitzer János- (Templom)-utca, a polgári fiúiskolával szemben,

Hatósági orvosi felügyelet alatt fertőtlenítve.

Ma egész nap nyitva.

A legdiszesebb különlegességek, pl-perék, uj kelengyék, mosható férfi és női ruhák, függönyök legszebben és olcsón tisztíttatnak.

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmányu orvosságot, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte irnak. Ez a legbámulatraméltóbb csoda-orvosság, mely megmentett ezeket, a kik fiatalkori kihágások folytán nem bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalkori kihágásokból származó nem bajokban, szellemi elgyöngülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt írhat a State Medical Institute az alant jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivételt nem tesz. Mindenki írhat érte bárholon magyarul, mire titoktartás mellett postafordultáva egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon még ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: State Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne, Ind Amerika. A levelek mindig bérmentesítendőek. 1487

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

25307—1903. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Kigyós állomáson létesítendő magasépitményekre és azzal kapcsolatos munkákra.

A költségszámítások, a szerződési tervezet, az ajánlati minta és a pályázati feltételek Aradon a magy. kir. államvasutak üzletvezetőségének pályafentartási osztályában a hivatalos órák alatt 2 korona lefizetése mellett átvehető és a vonatkozó tervek megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1903. szeptember hó 19-én déli 12 óráig kell benyújtani, alulírott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat egy koronás, az ajánlat mellékleteit ívenként 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyújtani:

„Kigyós állomáson előállítandó magasépitmények építési munkáira.”

Az előállítandó magasépitmények következők: egy emeletes

III. rendű felvételi épület, egy kettős emeletes órház, egy gazdasági udvar 2 rekesszel, egy szabadon álló árnyékszék III. oszt. felvételi épülethez, egy szemétkerem, két sütőkemence, egy kut az órházhoz, órházi melléképület négy lakó számára és két órbódé.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi szeptember hó 18-án déli 12 óráig 1500, azaz Egyezeröttszáz korona bantpénzt kell a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál akár készpénzben akár állami letételekre alkalmas értékpapirokban letenni.

A bantpénzről szóló letétjegy az ajánlatokhoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítatnak, de névértéken felül számítatásba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Posta utján beküldött ajánlatok és bantpénzek térti vevénnyel adandék fel. Az ajánlat feletti döntés határideje a pályázati határidőtől számított 2 hétben állapítatik meg, a bantpénzek visszaadása pedig a döntéstől számított 8 napon belül eszközöztetik.

Aradon, 1903. szeptember hó 1.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon

24260—1903. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak M-radna—gyulafehérvár, piski—petrozsény, lupényi—piskii—vajdahunyadi és gyulafehérvár—kénnesdi összesen 348 kilométer hosszú nem különben a piskii forgalmi főnökség hivatalos helységeiben használatba levő összes szolgálati óráknak 1904. évi január hó 1-től számított 3 éven át jó karban tartása javítása és szabályozása iránt ezen nappal pályázatot hirdetünk, minél fogva felhívjuk a pályázni kívánó és ipar engedélyvel bíró órásokat, hogy egy koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a pályáorák jókarban tartására 24260—1903. szhoz” feliratu borítékba zárat ajánlataikat lepecsételve f. évi szeptember hó 30-án déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános igazgatási (I.) osztályánál nyujtsák be.

Bantpénz fejében 100 korona, azaz száz korona készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb f. évi szeptember hó 24-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a megajánlott összegre való tekintet nélkül történik.

A szerződési feltételek alulírt üzletvezetőség I. osztályánál a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők illetve kívánatra postán megküldetnek, feltételezzük tehát ajánlattevőkről, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A pályáorási székhely Piskitelep vagyis az illető órás ki e telep endőkkel megbizatik köteles Piski telepen lakni illetve ott üzlet tartani.

Az ajánlatok feletti határozathozatal az ajánlatok felbontásától számított 14 nap alatt várható, míg a letett bantpénz ezen határidő után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Az ajánlattevők ajánlatukkal az azok fölött hozandó végleges határozat hozataláig kötelezettségben maradnak s azokat nem vonhatják vissza, a visszavonása a bantpénz elvesztését vonja maga után.

Arad, 1903. szeptember hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

24052—1903. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Gyulafehérvár állomásán levő buffet bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik. A bérlet 1904. évi január hó 1-ével kezdődik és tart azon időponttól számított öt éven át, vagyis 1909. évi december hó 31-ig.

A bérleti feltételek, valamint az ételek és italok árjegyzéke az alulírott üzletvezetőség I. osztályában a rendes hivatalos órák alatt hétköznapokon d. e. 8 órától d. u. 2 óráig megtekinthetők vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is az ajánlattevőkről feltéteztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az egy koronás bélyegű és „Ajánlat Gyulafehérvári buffet bérletére a 24052—1903 számhoz” felirattal ellátott, zárt borítékba zárt lepecsételt s két tana előtt alulírt ajánlatok a vonatkozó okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, ipar engedély stb.) együtt 1903. évi szeptember hó 29-én déli 12 óráig az az alulírott üzletvezetőség általános (I.) osztálya főnökénél nyujtandók be.

Bantpénz fejében 100 korona, azaz száz korona készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb 1903. évi szeptember hó 29-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál leteendő.

Takarékpénztári letétkönyvek bantpénzképen nem fogadtatnak el. Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőrsdén legutóbb jegyzett, tizennégy napnál nem régebbi árfolyam szerint jegyzett értékben, de sohasem névértékben felül fognak számittatni. A készpénzben letett összeg után kamat nem fizetetik.

A bantpénz letétele az ajánlatban megemlítendő, de a letétről nyert pénztári letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Ezen feltételektől eltérő, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszegre való tekintet nélkül szabadon történik.

Aradon, 1903. évi augusztus hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Gazdasági gépek és eszközök
u. m.:

**Sorvető gépek,
Konkolyozók,
Rosták,
Egyes és kettős ekék stb.**

legjobb kivitelben és jutányos árak mellett kapható

KOVÁCS SOMA
gépkereskedőnél
ARADON, Neuman-palota.

KÜHNE E.
mosoni gépgyáros
kizárólagos raktára

M. kir. államvasutak.

78747—903. sz.-hoz.

Pályázati hirdetés.

Az alólírt igazgatóság a m. kir. államvasutak részére jövő 1904. évben és 1905. illetőleg 1906. év december hó 30-ig felmerülő üvegáruk, nevezetesen: kocsilámpa, iroda lámpa ernyők, lámpa hengerek, üveg csövek, kocsitűk-rők, valamint egyéb üvegtáblák szállítását biztosítani szándékozáva ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező fent megnevezett üvegárukat előtűntető I. II. és III.-mal jelölt jegyzékek, melyek egyszersmint ajánlati mintául szolgálnak, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módokhoz valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltár beszerzési (A. III.) szakosztályánál (Budapest, Andrásy-ut 78. sz. II. emelet 40. ajtó szám) ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított egy koronás m. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb folyó évi szeptember hó 29-iki déli 12 óráig a m. kir. államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendőek és a boríték ezen kívül címmel látandó el:

Ajánlat üveg áruk szállítására 78747—903. A. III. sz.-hoz. Bánatpénzül az ajánlott üvegáruk egy évi értékének 5 százaléka készpénz, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi szeptember hó 28-iki déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módok betartása mellett állíthatnak ki, végül olyanok, melyek után bánatpénz nem tétetett le, figyelembe nem vétetnek.

Budapest, 1903. augusztus hó.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Sanatorium és Vizgyógyintézet

Arad, Zrinyi-utcza 3. sz. Telefon 270.

Vezető-orvos: **Dr. HECHT**

Idegesség, ideges gyomor, bél-, fej-, szívbántalmaknál, rheuma, köszvény, szívelzsírosodás, vérszegénység, szivbillentyű, nő, tüdő és gégebajok, rossz testtartásnál. Gyógyeszközök: Hidegvizgyógymód, villamiény-, moór-, szénsavas-, villamos fürdők, massage, belégzések, villamosítások, svéd gyógytorna. Napfürdő. Hasmassage. 1505

Bennlakóknak kényelmes szobák, jó ellátás.

Délmagyarországon egyetlen jogositott intézet, mely télen-nyáron nyitva van.

Tamasdán Kornél

fűszer-, csemege- és ásványvizkereskedése

Aradon, József főherceg-ut 12. szám.

Telefon 419. szám.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát, ahol a **legelső forrásokból beszerzett**

fűszer-, cukor- gyarmat-áruk,

a legfinomabb **cuba, mocca és gyöngy kávék**, **külföldi thea, Görcz-léle befőttek**, **hideg felvágott** (delicates), mindennemű **ásványvizek**, bel és külföldi **borok**, magyar és francia **pezsgők** és **cognacok**, ugyszintén **déli gyümölcsök**, továbbá **gép olajak és veteményi magvak** a **legelőbb árakban kaphatók szolid és pontos kiszolgálás mellett.** 1455

Vidéki megrendeléseknél a legnagyobb gond fordítatik és csomagolás nem számíttatik.

Készpénzfizetésnél 2% engedmény.**Jószáshelyen**

kapható egy waggon

dió- és cseresnyefa palló és deszka

esetleg butorra felcserélendő.

Bővebbet

Karácsonyi János,

kőrjegyző. 1949

Pályázat.

Arad szab. kir. város Sága külvárosában ujonnan épített községi óvodájához rendszeresített rendes óvónői, illetve előléptetés esetén egy segédóvónői állás betöltése végett ezennel pályázatot hirdetnek.

A rendes óvónő javadalmazása: 800 korona évi alapfizetés, mely a fenálló szabályzat értelmében az előirt évek leteltével még két fokozatosan előirt nagyobb fizetéssel, azután pedig az ötödéves korpótlékkal emelkedik és az óvodában természetbeni lakás. A segédóvónő javadalmazása: 600 korona évi fizetés.

Felhívtnak tehát azon magyar honosságú okleveles óvónők, kik ezen állást elnyerni akarják, hogy aziránti, szabályszerű okmányokkal felszerelt és kellő bélyeggel ellátott kérvényüket f. é. szeptember hó 20-ig Arad szab. kir. város községi iskolaszékéhez címezve beküldjék.

Aradon, 1903. évi szeptember hó 4-én.

Institoris Kálmán,
iskolaszéki elnök.Bonts Aurél,
iskolaszéki jegyző.**Földbirtokra**

városi jó fekvésű, biztos bérjövödelmet hozó

házakra

törlesztés eskölcsön nyerhető a következő feltételek mellett

4%	kamatra	50	évi törlesztésre
4 ¹ / ₂ %	"	40 ¹ / ₂	"
4 ³ / ₄ %	"	35	"
5%	"	30	"

A tőke a kamatfizetéssel együtt

félévi részletekben törlesztetik.

A kölcsön készpénzben fizetetik ki.**Magasabb kamatu kölcsönök convertáltak.**

Dijazás utólagosan. Kölcsönajánlatokat elfogad és minden felvilágosítással készséggel szolgál

Berger József

irodája

1691

Arad, Andrásy-tér 8.

Nagyszebeni Földhitelintézet.**Földbirtokra és aradi belvárosi szőlőbirtokokra**

a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyezünk

jelzálogkölcsönöket10, 15, 20, 25, 30, 35, 40¹/₂, és 50 éves törlesztésre, (amortizációra), melyek általunk készpénzben fizetnek ki.

A kölcsönök körvittetését eszközöl

Szücs F. Vilmos Aradon,

ki is mindennemű felvilágosítással szolgál.

Nagyszebeni Földhitelintézet.

Hivatkozással a fenti értesítésre, ugyszintén a t. birtokosság által évek sorain keresztül elismert szolid és sikeres kiszolgálásomra, kérem a t. jelzálog-kölcsönt kereső közönséget, hogy ügyeivel úgy mint eddig, ezentul is bizalommal forduljon hozzám, elveim maradnak a régiéek.

A bekebelezési költségeket kívántra előlegezem, a convertalást elintézem, dijjaim a kifizetéskor lesznek a kölcsönből levonva.

Tisztelettel

SZÜCS F. VILMOS

Igazgató és földhitel kölcsönintézet

1950

Arad, Boros Beni-tér 22. sz. (gabona-piacz) I. emelet.

Privilegizációkat teljesen ingyen ad a **Kiadóhivatal:**
József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 151.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozásnál kérjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetéseket bevezetnek a **Kiadóhivatalban:**
József főherceg-ut 22. szám.
Telefon szám: 151.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vasnagabb betűkét 8 fillér. — Cselekedet kereső vagy cselekednek ajánló apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillért és 1 koronaért kaphatók lapunk elárúsító helyein.

Faüzletben jártas gyakornok

kerestetik, a magyar nyelven kívül német és román nyelv szükséges. Ajánlatokat kér Vass József Ujaradon. 1918

Eladó ház és telek.

A Pécskai-ut 1/b. sz. (ezelőtt Ur-sits féle), most a Nagyszabeni Föld-hitelintézet tulajdonát képező emeletes sarokház és a mellette levő gróf Leiningen-utczai telek, — esetleg az üres telek, mely két házhelyre osztható egyedül is — nagyon előnyös fizetési feltételek mellett eladó. Bővebbet Szücs F. Vilmosnál, Arad, Boros Béni-tér 22. szám. 1927

Eladó

ház és háztelek Aradon, Kölcsey-utca 9. sz. alatt, kedvező feltételek mellett. 1945

Egy kevésbé használt

4 üléses automobil jutányosan eladó. Értekezhetni Ascher Ferencz és Társa műszerészeknél Arad, Deák Ferencz utca 39. 1946

Wolster Izsó

uri szabó

Aradon, Csernovits Péter-utca 1. sz.

(szemben az iskolával.)

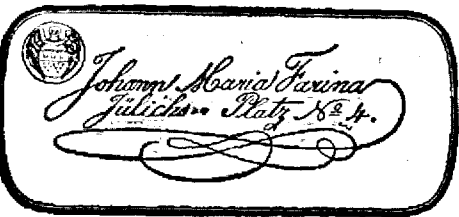
Elvállal, bármilynemű **uri öltönyök** mérték szerinti elkészítését a legjobb dívat és pontos szabás szerint a legjutányosabb árak mellett.

Javításokat és átalakításokat olcsón eszközöl. 228

Valódi Eau de Cologne

destillálva, az eredeti Recept szerint, melyet őseim találtak fel.

Védjegy. Törvényesen védve.

Szíves figyelmébe! Mindenkit, aki az én törvényesen bejegyzett cégemmel visszaél, avagy aki védjegyemet utánazza, a legszigorúbban hatóságilag fogom felelősségre vonni.

Johann Maria Farina Köln, (Rajna mellett) Jühlichsolatz No. 4.

Szabadalmazott szállítója császári és királyi udvaroknak. 1228

Egy 600 kat. holdas

prima szántóföldből álló birtok Temesmegyében felszereléssel együtt 6—8 évre bérbe adandó. Czim a kiadóhivatalban. 1919

KINTZLER ZOLTAN

Cronometer műrás és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1527

Pontos és szolid kiszolgálás!

Azonnali belépésre

egy ügyes

mozdonyvezető

kerestetik.

Ajánlközások azonnal beküldendők. 1947

Czukorgyári Igazgatóság,
Mezőhegyes.

Délutáni foglalkozást,

lehetőleg írásmunkát keresek. Czim a kiadóhivatalban.

Exelsior angol izzófényharisnya az ujkor legnagyobb találmánya.

Exelsior angol izzófényharisnya adja a legszebb világitást.

Exelsior angol izzófény által légszesz megtakarítás

Exelsior angol izzófény a leg-tartósabbak.

Exelsior már a kül és belföldön be van vezetve.

Exelsior Aradon gyárakban, hivatalokban és kereskedőknél kiprobáltatott és igen jonak találtatott.

Exelsior legole-óbb, mert darabja 50 fillér.

Exelsior Magyarország képviselője

Fischer Lipót

Arad, Szabadság-tér 9.

Exelsior egyedül elárúsítója Aradon csakis

Guttman Samu

űszerkereskedő

Rákóczy- és Forray-utca sarkán. 1498

Telefon 212. szám.

Arad legrégebbi kerékpár és varrógép javító műhelye és raktára, Szabadság tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezésre, továbbá

zajtalan járasu Singer varrógépek 32 fűtért öt évi jótállás mellett.

Villanyosengő

és 1891

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Alkalmi vétel!

Raktáromon levő összes

Kész butoraimat

a mai naptól kezdve az eddigi árnál 25%-kal olcsóbban árusítom.

Varga József

asztalos mester. 1828

Arad, Kápolna-utca 6.

M. kir. szabadalmazott

Tűzi fecskendők

és hozzávaló mindennemű tömlők (csövek)

Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás).

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gumi csövek gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

K u t a k

a hozzávaló csövekkel gyári áron.

Hönig Frigyes

harangöntőnél 1418

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Mindennemű javítások elfogadtatnak.

Szépítsd arcodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatású, többször kitüntetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltüntet rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arcztisztalanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és crém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálónál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, Rozsnyai Mátyas, Tábor Gyula (Gaj) és Vottek Kálmán gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Vottek és Weiss droguista uraknál.

Alapított 1840.

ROSENBLÜH H. és TÁRSA
A R A D.**Őszi divatkelmék nagy választékban megérkeztek.**

Leányok és fiuk részére fehérnemük legolcsóbb árakban.

ROSENBLÜH H. és TÁRSA
A R A D.

Női divat és kelengye áruház.

Férfi és
női harisnyák
egyvetlen ösmert jó mi-
nőség Kizárólagos raktárunk.Vászon, chiffon, asztal-
neműk eredeti
gyári áron.Fekete szür-
ke, barna feygház-
ban kötött gyermek ha-
risnyák ösmert olcsó árakonNagy szőnyeg raktár,
paplanok és mat-
racok.

1406

Ugyes ügynők,kik egész Ausztria és Magyarországot be-
utazzák, egy elsőrendű társulat által
magas jutalék és költség hozzájárulás mellett
felvételnekegy tömeges cikk (Massenartikel) el-
adására.Ajánlatok Budapest, Főposta 21. számú
postafiókba keretnek. 2662**Tóth János**

épület-, bator- és portál-asztalos

Aradon, Illés-utca 19. sz.

Ajánlja magát a n. é. helybeli
és vidéki közönségnek minden az
asztalos szakmába vágó mun-
kák, u. m.:épület és portál, üzleti és irodai
berendezések elkészítésére**száraz anyagból.**Háló-, étterem-, uri-szobák
és terem-berendezéseket bár-
mely stílusban, adott rajz vagy
általán készített rajz szerint a leg-
jutányosabb árak mellett, pontos
és szolid kivitelben. 1488

javításokat pontosan és gyorsan készítek

Feltűnő ujdonság!**DELICE**Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé más nem szivhat.

legjobb valódi francia

1434

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.Aradmegyének egy 6500 lakóval bíró nagy-
községébenegy 16 lóerejű géppel, három francia kő, egy
henger, két szita, mindenhez felhuzó, koptató,
konkolyozó, két olajsajtó, gépész-, molnár-, tűtő-
lakással és egyéb felszereléssel, ártézi kuttal el-
látott, nagy forgalommal bíró ujonnan beren-
dezett**gőzmalom**

szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítással szolgál Obláth Béni,
Arad, Deák Ferencz-utca 5. 1940

Arad legnagyobb

éca és ékszerraktára.

Iskolás deákok részére pontosan
járó órák 5 koronától kezdve
kaphatók**DEUTSCH IZIDOR**

órák és ékszerésznél

ARAD, TEMPLON-UTCA

Minorita-palota.

Tört arany, ezüst és

zálogcédulák 1897

a legmagasabb árban megvételik
vagy becseréltetik.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

PAGLIANO-SYRUP vértisztító- és edző-szer

1838-ik év óta biztos sikerrel használatban.

Készítője: PAGLIANO GIROLAMO egyetemi tanár Florenz, „via Pandolfini“ (Olaszország.)

Szétküldési főraktár: Brachetti gyógyszerár Ala. (Dél-Tirol.) 798

Őszi ujdonságaim megérkeztek!

Női ruhakelmék, blous és ruhaselymek. Vászon, chiffon és asztalneműk.

„MENYASSZONYI KELENGYE“ minden kivitelben.

Francia fanel és barchet a legremekesebb mintákban.

Kész blousokban különlegességek. 1867

Singer Sándor áruháza Arad, Andrásy-tér 20.

Telefon 529.

Legnagyobb raktár feygházban kötött női, férfi és gyermek harisnyákban.

Telefon 529.